

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
АНГЛІЙСЬКИХ ОЦІННИХ АНТРОПОНІМІВ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0359-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша –
англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література(англійська)
Хомко Яна Михайлівна

Керівник д.ф.н., проф. Приходько Г.І.

Рецензент к.ф.н, доц. Залужна М.В.

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
англійської філології

«___» _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Хомко Яни Михайлівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Структурно-семантичні особливості англійських оцінних антропонімів»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Приходько Ганна Іллівна
д. ф. н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____

1 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

теоретичні засади дослідження антропоніміки; категорія оцінки в лінгвістиці; поняття «антропоніміка» та «антропонім» у дослідженнях сучасних вчених; охарактеризувати категорію оцінки в сучасній лінгвістиці.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити поняття «антропоніміка» та «антропонім» у дослідженнях сучасних вчених; з'ясувати принципи класифікації та типи антропонімів в лінгвістичній науці; визначити структурну класифікацію антропонімів в англійській мові; проаналізувати семантичну класифікацію

оцінних антропонімів в англійській мові; дослідити семантичний клас алюзивних оцінних антропонімів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	д.ф.н. ,проф. Приходько Г. І.	05.08.2020	05.08.2020
Розділ 1	д.ф.н. ,проф. Приходько Г. І.	15.09.2020	15.09.2020
Розділ 2	д.ф.н. ,проф. Приходько Г. І.	02.10.2020	02.10.2020
Висновки	д.ф.н. ,проф. Приходько Г. І.	14.11.2020	14.11.2020

6. Дата видачі завдання 05.08.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	серпень 2020	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	серпень 2020	виконано
3	Написання вступу	серпень 2020	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5	Написання практичного розділу	вересень 2020	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9	Захист	грудень 2020	виконано

Магістрант

_____ (підпис)

Я. М. Хомко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Г. І. Приходько
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

В.А. Бережний
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 69 стор., 102 джерела.

Об'єкт дослідження: англійські оцінні антропоніми.

Мета роботи: аналіз структурно-семантичних особливостей англійських оцінних антропонімів.

Теоретико-методологічні засади: дослідження поняття антропоніму (О.О. Селіванова, М.Л. Макаров), сутність основних видів антропонімів (О.М. Ільченко, О.О. Селіванова, Д.І. Єрмолович, О.В. Суперанська) й категорії оцінки (Є.С. Сисоєва, В.І. Супрун).

Отримані результати: Антропоніми – це одна з найважливіших складових лексичних підсистем мови, яка входить в простір як окремого тексту, так і цілого ряду взаємопов'язаних текстів певного стилю і жанру, в загальну когнітивну базу. Антропоніми несуть в собі історичну, соціокультурну, етнографічну інформацію, вивчення антропоніміки має важливе значення для історії народу, його культури і мови. Такий тип антропонімів, як оцінні передають важливу фонову культурно-історичну інформацію, яку необхідно знати лінгвістам, які вивчають англійську мову або культуру, і бажано знати тим батькам, які хочуть назвати дитину ім'ям з релевантною семантикою. Корпус вибірки нараховує 310 оцінних антропонімів, які були виділені з урахуванням критеріїв відбору мовного матеріалу, і включає в себе сім класів оцінних антропонімів, сформованих на підставі ряду семантичних ознак.

Ключові слова: антропонімія, оцінні антропоніми, категорія оцінки, алюзивні оцінні антропоніми, структурна класифікація оцінних антропонімів, семантична класифікація оцінних антропонімів

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНТРОПОНІМІВ.....	6
1.1 Визначення поняття «антропоніміка» та «антропонім» у дослідженнях сучасних вчених.....	6
1.2 Принципи класифікації та типи антропонімів в лінгвістичній науці..	11
1.3 Категорія оцінки в сучасній лінгвістиці.....	22
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЦІННИХ АНТРОПОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	32
2.1 Структурна класифікація антропонімів в англійській мові.....	32
2.2 Семантична класифікація оцінних антропонімів в англійській мові..	39
2.3 Класифікація оцінних антропонімів за характером оцінки.....	46
2.4 Семантичний клас алюзивних оцінних антропонімів.....	48
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. Визначення еволюційних процесів у мові, виявлення культурологічного змісту умовних одиниць, в цілому, інтерес до історії мови супроводжуються, як відомо, безліччю різних наукових пошуків у всіх областях науки про мову. Великий інтерес в цьому плані представляють антропоніми, що відображають національну специфіку мови.

Антропонімія є однією із складових частин лексичної системи мови, яка тісно взаємопов'язана з культурою того чи іншого народу. Без імені неможливе існування, як окремої особистості, так і якогось конкретного етносу. Власні імена як культурний компонент відображають особливості системи уявлень і понять про світ, вказують на його національність, соціальну приналежність.

У власних назвах, і зокрема в прізвищах, відображаються особливості, які пов'язані з історією формування і розвитку різних націй і народностей. Завдяки антропонімам якнайкраще зрозуміти той чи інший народ, зануритися в його культуру, вивчити шлях його становлення. Найчастіше люди навіть не замислюються про те, що означає їх прізвище, і марно, тому що завдяки вивченню історії походження свого прізвища можна багато чого довідатися про предків, представниками якого народу вони були.

Прізвища та імена кожного періоду історії мають відмітні соціальне і ідеологічне наповнення, яке відповідає специфіці певної епохи в розвитку культури. Крім того, слід враховувати той факт, що антропоніми, будучи частиною лексики, ментально реагують на зміни в суспільстві, перебувають під великим впливом моди.

Отже, вивчення антропонімії, взаємозв'язку імені людини з її характером викликає широкий інтерес мовознавців і літературознавців. Антропонімічна лексика в максимальному ступені втілює культурологічний досвід нації і має багатий лінгвокультурологічний потенціал.

В даний час виявляється великий інтерес до вивчення антропонімії, адже антропоніми є необхідною частиною комунікативного простору, що обумовлює актуальність нашого дослідження.

Детальним дослідженням антропонімів в англійській мові займалися видатні вчені та науковці, а саме: В.В. Виноградов, Ю.М. Лотман, О.О. Селіванова, Є.С. Сисоєва, О.В. Суперанська та інші.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до вивчення структурно-семантичних особливостей англійських оцінних антропонімів. Наукова новизна визначається також і тим, що дослідження проведено з використанням останніх розробок в області англійської лінгвістики.

Об'єкт дипломної роботи: англійські оцінні антропоніми.

Предмет дослідження – специфіка структурних та семантичних особливостей англійських оцінних антропонімів.

Мета дослідження дипломної роботи: розкриття структурно-семантичних особливостей англійських оцінних антропонімів.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- окреслити поняття «антропоніміка» та «антропонім» у дослідженнях сучасних вчених;
- з'ясувати принципи класифікації та типи антропонімів в лінгвістичній науці;
- охарактеризувати категорію оцінки в сучасній лінгвістиці;
- визначити структурну класифікацію антропонімів в англійській мові;
- проаналізувати семантичну класифікацію оцінних антропонімів в англійській мові;
- опрацювати класифікацію оцінних антропонімів за характером оцінки;
- дослідити семантичний клас алюзивних оцінних антропонімів.

Матеріалом дослідження стали 310 антропонімів з оцінним компонентом, відібраних із 6 словників сучасної англійської мови: "CEDaT",

“Oxford Dictionary of Nicknames”, “DoELaC”, “Dictionary of English Surnames”, “Dictionary of First Names”, “TWDoFN”.

З огляду на специфіку дослідження, рішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою наступних загальнонаукових **методів** дослідження:

1. Аналітичний метод: аналіз наукової літератури по темі дослідження.
2. Метод суцільної вибірки.
3. Описовий метод і метод дедукції при викладі особливостей оцінних антропонімів сучасної англійської мови.
4. Метод узагальнення при проведенні аналізу особливостей структурно-семантичних особливостей англійських оцінних антропонімів.
5. Кількісний аналіз для обчислення результатів дослідження.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення семінарських занять зі стилістики та практичних занять з англійської мови.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про проблеми класифікації антропонімів сучасної англійської мови.

Другий розділ містить власний аналіз структурно-семантичних особливостей оцінних антропонімів в англійській мові.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок – 75, кількість використаних джерел – 102.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

АНТРОПОНІМІВ

1.1 Визначення поняття «антропоніміка» та «антропонім» у дослідженнях сучасних вчених

Мода пронизує різні сфери людського життя і діяльності. Власні імена реагують на процеси в соціумі і надзвичайно схильні до впливу моди. Власні імена жваво реагують на всі явища, що відбуваються в навколишньому середовищі, в результаті чого імена виявляються мимовільними реєстраторами подій, що мають місце в суспільному житті.

Ім'я власне, будучи одним з реалій людської культури, яка функціонує в колективі, виникає з потреб останнього, відображаючи риси, значущі для колективу, який знаходиться на певній ступені історичного розвитку [Селіванова 2008, с. 49]. Зв'язок власних імен з історико-соціальним та етнічним загальним фоном являє інтерес для спеціалістів різноманітних наукових дисциплін – лінгвістики, ономастики, історії, етнографії та інших.

У науці про мову існує спеціальний розділ, цілий напрям лінгвістичних досліджень, присвячений власним іменам, назвам, найменуванням – ономастика [Ehrlich 1999, р. 89]. Предметом вивчення ономастики є вивчення значення назв та імен, їх історії. Термін «ономастика» використовується для позначення розділу мовознавства, який вивчає власні імена; цим терміном позначається також сукупність власних імен.

В ономастиці виділяється спеціальна галузь – антропоніміка. За науковою традицією ця назва утворена з давньогрецьких слів: *anthropos* – людина і *ónyma* – ім'я [Супрун 2000, с. 88].

Антропоніміка вивчає функції антропонімів у мові – номінацію, ідентифікацію, диференціацію, зміну імен, яка пов'язана з віком, зміною суспільного або сімейного положення, життям серед людей іншої національності, вступом в таємні товариства, переходом в іншу віру, табування та інше.

О.В. Суперанська визначає антропоніміку як розділ ономастики, який вивчає антропоніми – власні іменування людей: імена особисті, патроніми (по батькові або інші іменування по батькові), прізвища, родові імена, прізвиська та псевдоніми (індивідуальні або групові), криптоніми (приховувані імена) [Суперанская 2012, с. 102]. Даний термін вперше запропонував португальський лінгвіст Ж. Лейте Васконсельва. Необхідно відзначити, що поряд з антропонімікою ономастика має ряд інших розділів, які традиційно виділяються відповідно до категорій власних імен та характером званих об'єктів [Сысоева 2010, с. 49]. Власні імена географічних об'єктів, такі як *Oklahoma, California, Las Vegas, Mississippi*, вивчає топоніміка; найменування зон космічного простору – сузір'їв, галактик (*the Milky Way, Pleiades, the Great Bear / Ursa*) аналізує космоніміка; назви окремих небесних тіл (*Jupiter, Mars*) вивчає астроніміка; власні імена тварин, їх клички (*Ginger, Motley, Pussy, Bossie, Jumbo, Biddie, Dobbin*) займається зооніміка [Маслова 2007, с. 29].

Міжкультурне спілкування, що розглядається як комунікативна взаємодія народів і окремих представників цих народів, що відносяться до різних цивілізацій, неможливо без звернення людей один до одного і залучення особливих одиниць мови – антропонімів. До них відносяться особисті імена в їх офіційній (повній), домашній (короткій), петсливий (демінутивних-меліоративній) і збільшувально-принизливій (аугментативно-пейоративній) формах [Маслова 2007, с. 39].

Отже, антропонімія в широкому сенсі цього слова має велике значення для членів суспільства. «Ім'я народжувалося як словесне відображення звичаїв, традицій, релігійних ритуалів і їх предметних атрибутів. Ім'я не

тільки має функцію позначення індивідів для задоволення практичної потреби спілкування в межах певних соціумів, але і складним чином відображає, фіксує стан їх культури» [Ненашева 2012, с. 73; Joseph 2004, р. 109]. Як зазначає О.С. Кубрякова, в ономастиці як в області мови, тісно пов'язаної з соціальними явищами, необхідно враховувати взаємодію мовних і позамовних чинників, що визначають в кінцевому підсумку життя слова і його функціонування в мові [Кубрякова 2004, с. 92].

Фонд антропонімії (сукупність антропонімів) будь-якого народу різноманітний за своїм складом. Список, або реєстр, імен всіх типів (антропонімікон) кожного народу доволі обмежений, тому один і той же антропонім може мати не одна людина. Антропонім є найбільш явною індикацією статусу людини [Селіванова 2008, с. 55]. Кожна лінгвокультурна спільність по-своєму реалізує статусно-рольові семи у форм різних імен.

У сучасній науці можна зустріти декілька основних типів визначень антропонімів, що розрізняються модальністю дефініції. Широке поширення в довідковій та навчальній літературі отримало визначення: «Антропонім – власне ім'я людини (особисте ім'я, прізвище, по батькові, прізвисько, псевдонім)».

У великому словнику іншомовних слів дається інше визначення термін а антропонім: «власне ім'я, яке може мати людина (або група людей), в тому числі особисте ім'я, по батькові, прізвище, прізвисько, псевдонім, криптонім, кличка, гінеконім, патронім» [Сысоева 2010, с. 59]. На перший погляд таке визначення антропонімів відображає більш вузький підхід до даного класу слів, дає йому оцінку тільки з позиції ресурсів іменування. Антропоніми, як і інші оніми, – це соціальні знаки, які відображають зміни в житті суспільства.

Антропонім – це не просто слово, що виділяє індивіда з числа подібних. Поняття, закріплені в антропонімах, є відбитком особливостей предметів, властивостей і відносин реальної дійсності. Історія імен тісно пов'язана з історією, культурою, ідеологією суспільства, в якому вони створюються

[Корчерган 2003, с. 75]. Особові назви володіють національною окрасою більшою мірою, ніж імена загальні.

Саме тому антропонімів так активно використовуються в прислів'ях, приказках, в блатному жаргоні і в сучасному молодіжному сленгу. Вивчаються також антропоніми літературних творів, імена героїв у фольклорі, в міфах, казках.

Антропоніми називають однією з абсолютних мовних універсалій, і на думку М.П. Кочергана [Кочерган 2003, с. 165], зазначена універсальність базується на однакових еволюційних шляхах іменних систем. Власні імена можна назвати дзеркалами, що відбивають культуру. Виходячи з цих висновків, антропонім не тільки лінгвістичне, а також і соціально-історичне утворення, яке з'являється і функціонує в певних умовах і необхідно для людського спілкування.

Категорія антропонімів є не тільки чисто формальною лексичною категорією, позбавленою внутрішнього змісту. Функціонування антропонімів в тексті визначається прагматичним аспектом, а закономірності їх функціонування є суттєвою рисою ідіостилю [Лукаш 2011, с. 128].

Антропоніми несуть в собі історичну, соціокультурну, етнографічну інформацію, вивчення антропоніміки має важливе значення для історії народу, його культури і мови (Рисунок 1.1).

Рисунок 1.1

Види інформації, яку несуть антропоніми

Система антропонімів активно вивчається в загальнонародній мові в історичному, формальному, функціональному, семантичному і лексикографічному аспектах. До сих пір антропоніміка розглядалася тільки в системі національної мови (переважно літературній), рідше – в лексичних системах окремих говірок.

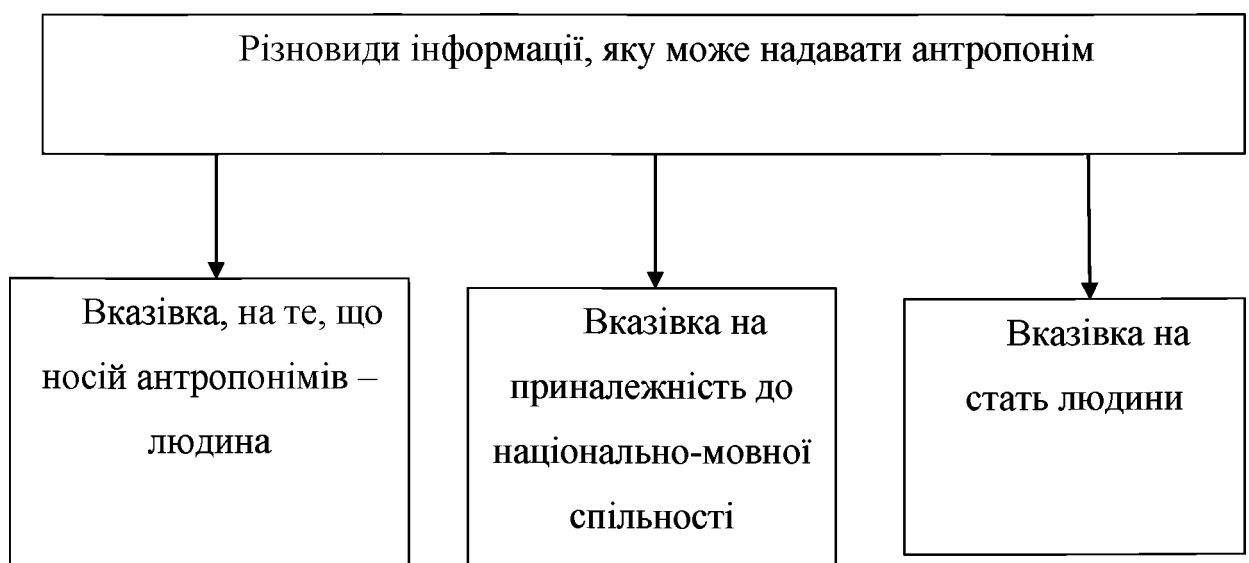
Антропоніми кожної мови є важливим засобом відображення картини світу, менталітету, національної культури та історії народу [Ненашева 2012, с. 80]. Крім того, як результат вторинної номінації антропонімів служать багатою мотивологічною базою для багатьох назв, передаючи при цьому своє конотативне значення цих назв.

Антропоніми виконують номінативну функцію, але в той же час не несуть майже ніякої інформації про референта. В якості різновидів інформації, яку може надавати антропонім, можемо виділити наступні [Леонович 1994, с. 38]:

1. «Вказівка, на те, що носій антропонімів – людина».
2. «Вказівка на приналежність до національно-мовної спільності».
3. «Вказівка на стать людини» (Рисунок 1.2).

Рисунок 1.2

Різновиди інформації, яку може надавати антропонім

В даний час імена власні розглядаються з точки зору польового підходу. Як зазначає В.І. Супрун, польовий підхід передбачає

структурування ядерно-периферійних відносин між конститuentами всередині окремих ономастичних розрядів. Як приклад дослідник наводить структуру поля антропонімії: ядро антропонімічного поля складають особисті імена і їх гіпокористичні форми, зменшувально-пестливі і збільшувально-зневажливі форми, а також по батькові і прізвища розташовуються в просторі з різним ступенем віддалення від ядра в сторону периферії, а прізвиська і псевдоніми утворюють антропонімічну периферію [Супрун 2000, с. 49].

Таким чином, антропонім – це будь-яке власне ім'я, яке може мати людина: особисте ім'я, по батькові, прізвище, прізвисько, псевдонім. Відповідно антропонімія – це сукупність всіх видів іменування людини, функціонуючих на будь-якої певної території. Антропонім є «представником» свого носія, тобто «замінником» об'єкта дійсності – людини, тому можна стверджувати, що він є знаком, з чого випливає, що антропонім має певне значення. Специфіка антропонімів полягає в їх значенні, яке є складним комплексом, що поєднує як лінгвістичний, так і екстралінгвістичні плани, як відомості про історію та етимологію слова, так і відомості про іменованій об'єкт.

1.2 Принципи класифікації та типи антропонімів в лінгвістичній науці

Дослідження власних назв має важливе значення для сучасної лінгвістичної науки, що ґрунтується на ідеї антропоцентричності мови. Кожна онімічна одиниця являє собою згорнутий лінгвокультурний текст, декодування якого дозволяє виявити інформацію про традиції індивіда і цілого народу. Разом з тим у зв'язку з бурхливим розвитком різних напрямків лінгвістики (лінгвістичної прагматики, лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, семіотики, семіотичної концептології і ін.) дослідження

конкретного ономастичного матеріалу відсувають на другий план роботи загальнотеоретичного спрямування.

Увага до системи власних назв, зокрема антропонімів, визначається їх особливим становищем як слів, що розвиваються по законам мови, але крім лексичного компоненту включають також етнографічний, історичний, соціальний, культурологічний аспекти інформативності. Особисті імена, по батькові, прізвища людей, безумовно, є частиною лексико-семантичної системи, функціонують в її рамках і одночасно досить чуйно реагують на будь-які зміни, що відбуваються в суспільстві.

Особисте ім'я – це маркер історичної епохи і соціального устрою суспільства, воно відображає духовні і морально-етичні цінності того чи іншого суспільства [Никитин 2009, с. 69].

Власні імена являють собою важливу складову лінгвокультурних явищ, а отже, мають безпосередній зв'язок з мовною картиною світу. У них знаходять своє відображення світогляд народу, а також цінності властиві йому.

Власні імена і мовна картина світу тісно пов'язані, адже вони виступають «найважливішою ланкою, що зв'язує людину з безпосереднім оточенням і суспільством в цілому» [Лотман 2016, с. 121]. Вони представляють собою величезний пласт лексики, яка розкриває історію певного народу, традиції і звичаї найменування.

Антропоніми – це одна з найважливіших складових лексичних підсистем мови, яка входить в простір як окремого тексту, так і цілого ряду взаємопов'язаних текстів певного стилю і жанру, в загальну когнітивну базу [Лотман 2016, с. 122]. Антропоніми в свою чергу складають найбільш яскраву частину лінгвокультури, так як перегукуються з базовими знаннями.

Антропоніми будь-якої мови світу мають свої національні особливості. Однак в культурно-історичному процесі антропоніми різних мовних культур впливали один на одного. Таким чином відбувалися збагачення та

накопичення нових мовних форм, в тому числі і антропонімічної системи мови [Маслова 2010, с. 90].

Антропонім живе в контексті конкретної культури своїм життям, підкоряючись правилами національної мови і чуйно реагуючи на динаміку розвитку соціуму. Ім'я являє собою той шматочок мозаїки з національної картини світу, без якого вона не тільки була б неповною, а й неможливою [Culleton 1994, р. 33].

Антропоніми—це невід'ємна частина мовного лексикону, характерного для тієї чи іншої області людської свідомості і діяльності. Власне ім'я людини, вигадане або реальне, фольклорне або літературно-художнє, в різні відрізки життя її і суспільства спеціалізовано і найбільш повно відображає суспільну свідомість [Селіванова 2008, с. 28]. Визначення та значення, які закріплені в антропонімах, відображають характерні риси предметів і якостей навколишнього соціуму.

Антропоніми – це джерело не тільки лінгвістичного матеріалу, а й знань про національний менталітет [Ковалев 2003, с. 66].

За допомогою антропоніму, а точніше його форми, можна встановити до якої національності належить його носій, а також при відсутності або наявності того чи іншого по-батькові надається можливість дізнатися соціальне становище автора, зменшувальні або принизливі варіанти його імені, а також адресата історичного джерела [Ковалев 2002, с. 111].

Питання класифікації антропонімів є одним з найважчих для дослідників цієї сфери. Існує багато різноманітних класифікацій антропонімів. Особливу увагу розгляду проблеми антропонімії приділяє в своїх роботах Ю.М. Лотмана. Серед антропонімів Лотман виділяє наступні імена (Рисунок 1.3):

1. Репрезентативні (*representative names*).

До числа репрезентативних імен зазвичай відносять:

1) імена, що репрезентують національності, імена-символи національностей: *Uncle Sam* – «дядько Сем», США (початкові літери *Uncle*

Sam збігаються з US, скорочена назва США): *to work for Uncle Sam* – бути на державній службі (в США); *Joe Blow* – Джо Блоу, прізвисько;

2) імена, що позначають простих людей: *Billy* – хлопець; *John* – чоловік; *Jack and Jill* – хлопець і дівчина (*Jack and Jill* – персонажі відомого дитячого віршика; ці імена, наприклад, виступають в якості репрезентативних в прислів'ях «У хорошого Джека хороша Джіл» (*A good Jack makes a good Jill*), «Укожного Джека своя Джіл» (*Every Jack has his Jill*)); *Tom, Dick and Harry* – всякий, кожен, перший зустрічний;

3) імена-прізвиська: *Hick* – селяк; *Simple Simon* (Саймон-простак – персонаж дитячого віршика) – простак; *doubting Thomas* – Хома невіруючий; *Slappy Joe* – неохайний чоловік;

4) імена, які символізують професії: *Jack Tar* – матрос; *Cheap Jack* – бродячий торговець; *Joe College* – студент; *John Barleycorn* – любитель або торговець пивом [Лотман 2016, с. 128].

Жіночі імена в якості репрезентативних вживаються рідше, серед них можна відзначити: *Dolly* – кохана; *Jenny* – сільська дівчина; *Dumb Dora* – дурна Дора; *Jane Doe* – особа жіночої статі (особливо в юридичних документах і судових розглядах, коли оприлюднення справжнього імені небажане).

2. «Загублені» (*ruined names*) [Лотман 2016, с. 137].

Деякі імена вважаються «загубленими» через будь-який ганебний вчинок, який був скоєний будь-ким з їх носіїв і який набув широкого розголосу, наприклад біблеїзми: *Herod* – «Ірод» та ін. До «загублених» відносяться також імена літературних персонажів, якщо з ними пов'язані негативні конотації. Наприклад, *Uriah Heep* – Урія Хіп – персонаж роману «Давид Коперфілд» («*David Copperfield*», 1850 р.), лицемір і негідник, втілення фізичного і душевного каліцтва.

3. Алюзивні імена (*allusive names*) [Лотман 2016, с. 155].

Серед алюзивних імен виділяють:

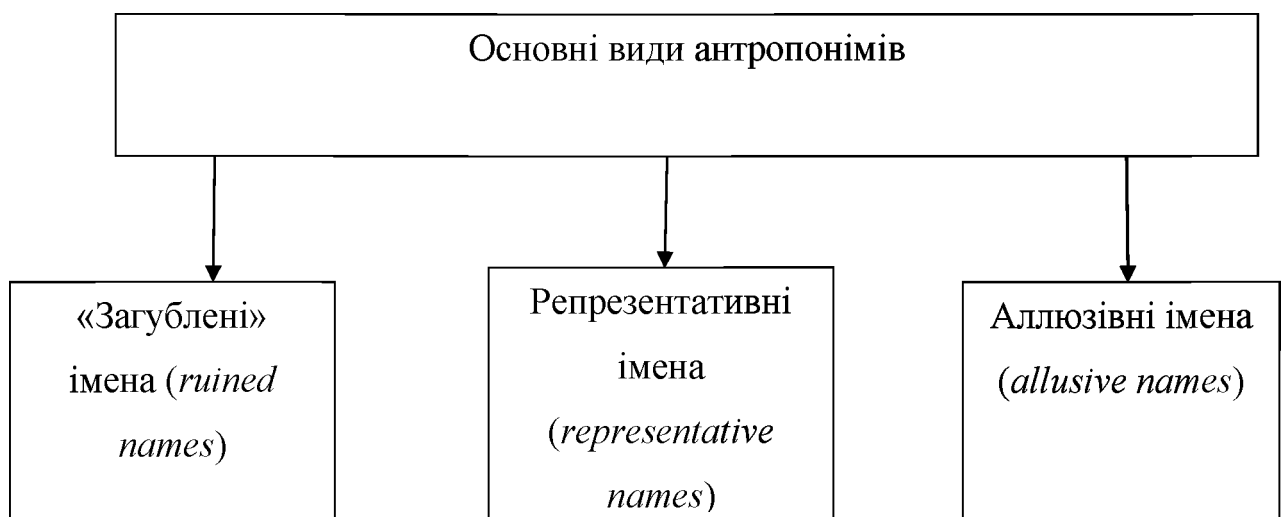
1) імена біблійних і міфологічних персонажів, які отримали широко відомі конотації. Наприклад: *Siren* – Сірена, в давньогрецькій міфології напівжінка-напівптах, яка співом заманює моряків в згубні місця; бездушна красуня, спокусниця; *Methuselah* – Мафусаїл, біблійний патріарх, нібито прожив 969 років; довгожитель; *the Good Samaritan* – добрий самаритянин (житель Самарії), персонаж євангельської притчі, підібрав пограбованого розбійниками мандрівника і перев'язав його рани; *Solomon* – Соломон, цар Ізраїлю, який відрізнявся мудрістю.

2) імена персонажів світової літератури: *Scrooge* – Скрудж, персонаж «Різдвяної пісні» («*A Christmas Carol*») Чарльза Діккенса; скнара *Simon Legree* – Симон Лєґрі, торговець «живим товаром», персонаж повісті Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома», який відрізнявся особливою жорстокістю; жорстока, нещадна людина; *Pooch-Bah* – Пу-Ба, персонаж комічної опери Гілберта і Саллівана «Мікадо»; пихата, хвалькувата людина, яка займає одночасно декілька посад і не приносить користі ні на одній; *Rip Van Winkle* – Ріп Ван Вінкель, герой однойменної новели Вашингтона Ірвінга; відстала людина;

3) переносні значення власних назв. В американському варіанті англійської мови в числі прізвищ історичних особистостей, які отримали певні асоціації, відзначаються такі: *Longfellow* – Лонгфелло (символізує поетичного генія); *Rockefeller* – Рокфеллер (символізує багатство); *Socrates* – Сократ (означає мудрість) [Лотман 2016, с. 154].

Рисунок 1.3

Основні види антропонімів

Особливе місце в антропонімічних системах займають неофіційні імена власні, які складають свій, особливий світ імен [Голикова 2012, с. 84]. Так, паралельно з офіційною ономастичною системою в англійській мові існує неофіційна ономастична система, об'єктами якої стають:

1. Політичні фігури і партії. Наприклад: *Great Communicator* – Великий майстер спілкування.

2. Спортсмени: *Sultan Of Swat* – Король удару.

3. Відомі особистості: *Lone Eagle* – Одинокий орел (прізвисько знаменитого льотчика Ч. Ліндберга під час перельотів через Атлантичний океан); *Pocket Merlin* – Кишеньковий Мерлін (прізвисько письменника Трумена Капоте (*Truman Capote*), який в зрілі роки мав зовнішність підлітка).

4. Штати: *Land of the Shining Mountains* – Земля блискучих гір (неофіційна назва гірського штату Монтана).

Антропоніми можна також розділити на наступні групи [Рум 2000, с. 82]:

1. *Given name / First name / Christian name / Praenomen* (ім'я, ім'я, дане при хрещенні; ім'я в Стародавньому Римі (архаїзм)) – ім'я присвоєне людині при народженні.

2. *Middle name* (друге ім'я) – в англомовному світі це друге ім'я присвоєне людині при народженні. Воно розташовується між першим ім'ямі прізвищем. Іноді люди можуть мати більше одного такого імені.

3. *Family name / Last name / Surname* (прізвище) – ім'я, яке передається від одного роду до наступного. У багатьох країнах і культурах жінки переймають ім'я чоловіків після вступу в шлюб. В україномовному світі це називається прізвищем;

4. *Nomen* (прізвище в Стародавньому Римі (архаїзм)) – ім'я, яке давало уявлення про рід в Стародавньому Римі. Розташовувалося між *praenomen* і *cognomen*.

5. *Cognomen / Agnomen* (родове прізвисько в Стародавньому Римі) – частина імені в Стародавньому Римі, розташовувалося після *praenomen* і

nomen. В дійсності *cognomen* – це прізвисько, але в ті часи воно передавалося від батька до сина, тим самим в комбінації з іншими складовими імені Стародавнього Риму.

6. *Nickname / Byname* (прізвисько) – ім'я, яке заміщає справжнє ім'я людини. Воно може використовуватися, тому що воно більш знайоме, надає певний опис про людину, або просто, тому що воно коротше, ніж звичайне ім'я людини.

7. *Pet name / Diminutive* (зменшувально-ласкава форма імені) – ім'я, яке використовується замість звичайного або повного імені, для того щоб висловити любов, ніжність або підкреслити близькість;

8. *Patronym / Filiation* (патронім або по батькові) – ім'я, похідне від імені батька, яке присвоюється дитині при народженні;

9. *Matronym* (матрон або матчество) – частина родового імені, яке присвоюється дитині по імені матері.

Дана категоризація являє собою широкий огляд видів антропонімів. Дана класифікація містить застарілі види антропонімів, як, наприклад, *praenomen* (ім'я в Стародавньому Римі), *nomen* (прізвище в Стародавньому Римі) і *cognomen / agnomen* (родове прізвисько в Стародавньому Римі) [Рум 2000, с. 88]. Але більша частина видів антропонімів, зазначених в даній класифікації викликає теоретичний інтерес і може бути застосована в даній роботі, так як в класифікації описані види антропонімів, притаманні різним культурам, як, наприклад, *middle name* (друге ім'я), яке широко поширене в Великобританії, але не використовується в Україні.

Подібну, однак, більш вузьку класифікацію власних імен пропонує Д.І. Єрмолович [Єрмолович 2001, с. 138]. Він об'єднує всі словесні знаки, які служать для індивідуалізації людей, під одним загальним терміном – персоналії. Персоналії він розділяє на три групи (Рисунок 1.4):

1. Антропоніми – імена, які присвоєні людям офіційно, і їх варіації.
2. Іменування типу прізвиська – альтернативні іменування людей, утворені із загальних слів.

3. Іменування змішаного типу – іменування людей, що включає як елемент їх офіційного імені, так і номінальний елемент.

Рисунок 1.4

Основні види персоналій згідно з Д.І. Єрмоловичем

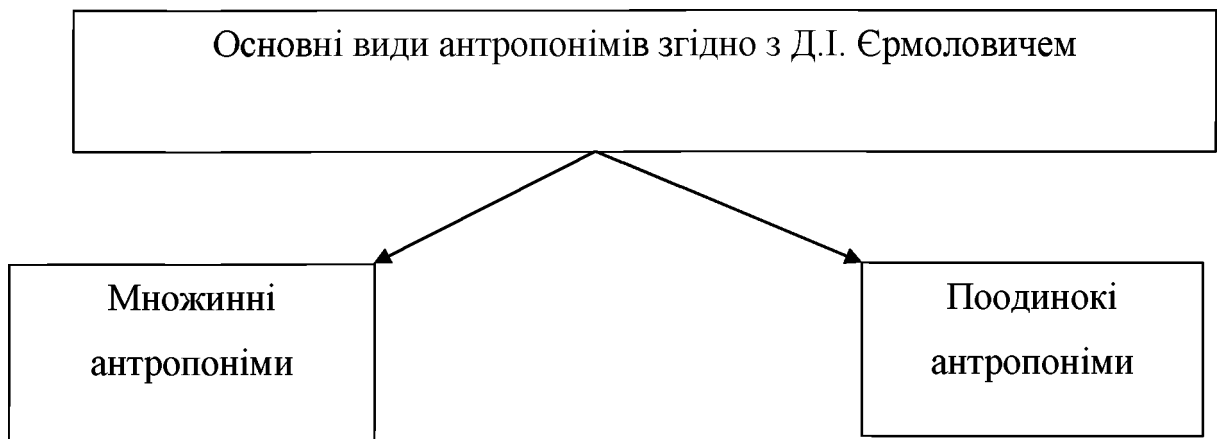
Антропоніми науковець розділяє на два варіанти зображені на рисунку 1.5:

1. Множинні – імена, які в мовній свідомості колективу не зв'язуються переважно з якоюсь однією людиною.

2. Поодинокі – імена, які також належать множині людей, але з кимось одним пов'язані перш за все.

Рисунок 1.5

Основні види антропонімів згідно з Д.І. Єрмоловичем

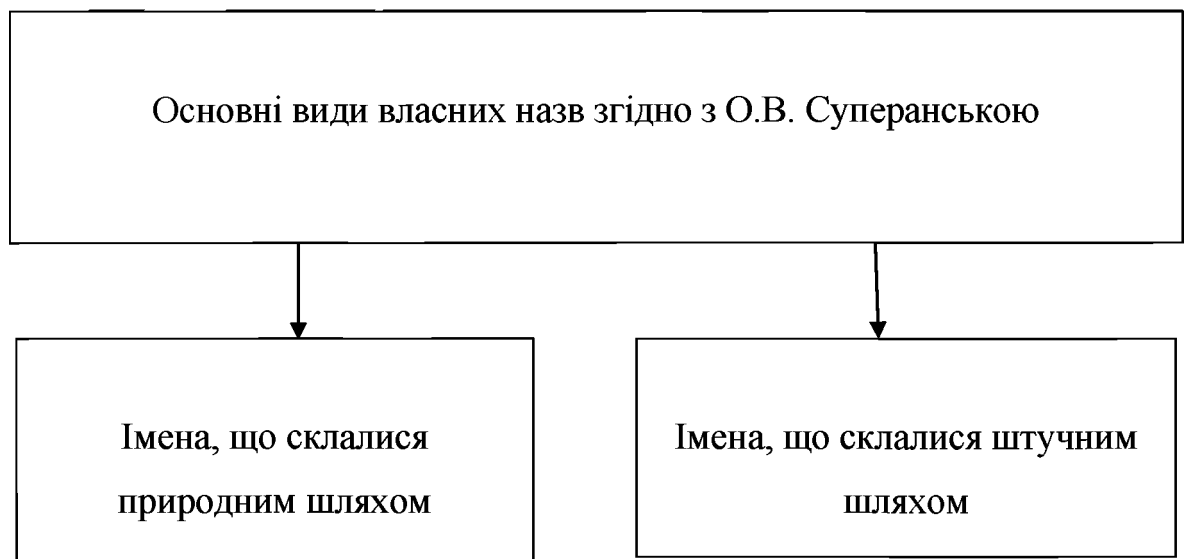
Ця класифікація кардинально відрізняється від попередньої тим, що автор зосереджується на тому, як один і той же антропонім, наприклад, одне і те ж прізвище, може змінювати своє смислове навантаження в залежності від контексту [Ермолович 2001, с. 142]. В контексті дитячої художньої літератури зустрічаються як одиничні, так і множинні антропоніми. Однак, так як антропонімів в літературі часто вигадані, створені спеціально для певного персонажа, вони частіше будуть виступати як поодинокі.

Універсальну класифікацію власних імен, яка може бути застосовна до будь-якого класу власних назв, можна знайти у О.В. Суперанської [Суперанская 2012, с. 127]. Вона виділяє наступні види антропонімів зображені на рисунку 1.6:

1. Імена, що склалися природним шляхом.
2. Імена, штучно створені, які в свою чергу діляться на ті, які вживаються в реальній дійсності та на імена книжкові.

Рисунок 1.6

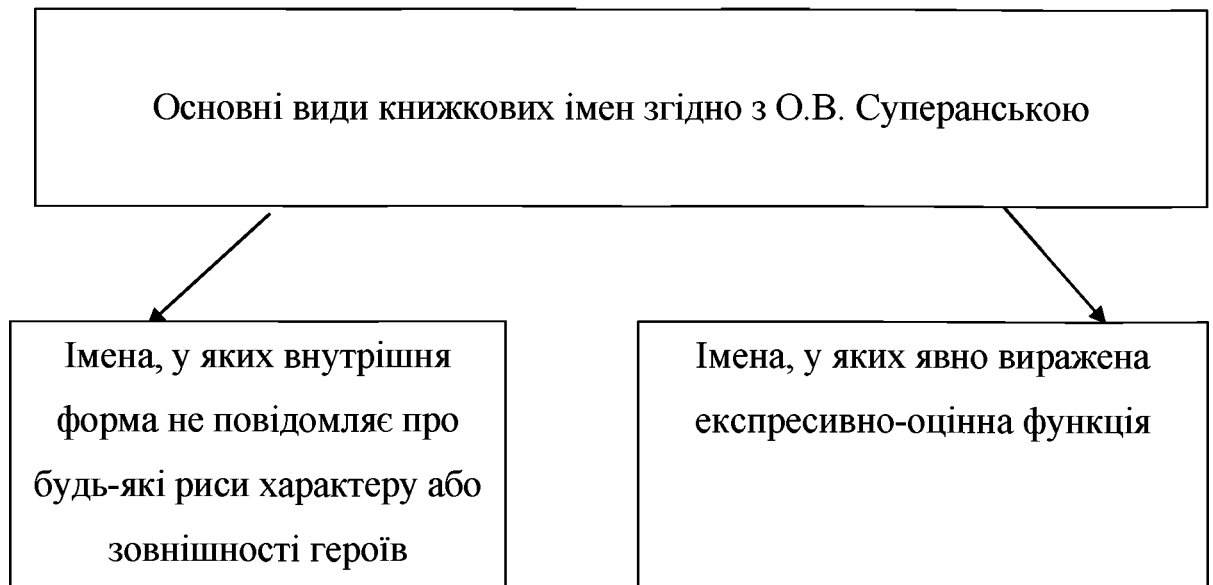
Основні види власних назв згідно з О.В. Суперанською

Імена книжкові можна поділити на дві основні підгрупи (Рисунок 1.7):

1. Імена, у яких внутрішня форма не повідомляє про будь-які риси характеру або зовнішності героїв.
2. Імена, у яких явно виражена експресивно-оцінна функція.

Основні види книжкових імен згідно з О.В. Суперанською

Така класифікація є універсальною і може бути застосована по відношенню до будь-якого класу власних назв. Для нас ця класифікація примітна тим, що в ній позначена чітка грань між іменами, які вживаються в реальній дійсності і іменами, які вживаються в літературі [Суперанская 2012, с. 129]. Книжкові імена в свою чергу діляться на ті, у яких внутрішня форма не повідомляє будь-якій інформації про героїв, і ті, які називають значущими антропонімами, імена з яскраво вираженим експресивно-оцінним забарвленням.

Розглянемо детальніше класифікацію літературних антропонімів. Класифікувати літературні антропоніми можна за ступенем авторизації, яка дозволяє охопити в принципі всі типи іменних номінацій, що функціонують в тексті художнього твору [Суперанская 2012, с. 130]. При цьому на різних полюсах умовної шкали авторизації розташовуються власне авторизовані антропоніми і антропоніми нульової авторизації. Між крайніми точками шкали розташовуються побічно авторизовані антропоніми (Рисунок 1.8) [Ермолович 2001, с. 144].

Основні види літературних антропонімів

Власне авторизовані антропоніми – імена власні, які функціонують в якості номінацій для художньо реальних денотатів. Для характеристики власне авторизованих антропонімів можна використовувати термін «поетонім», під яким слід розуміти «ім'я в літературному творі (в художньому мовленні, а не в мові), яке виконує, крім номінативної, що характеризує, ідеологічну та стилістичну функції, вторинне по відношенню до реальних онімів, з властивою йому рухомою семантикою [Леонович 1994, с. 48].

До антропонімів з нульовою авторизацією відносяться власні імена реальних людей, імена персонажів прецедентних текстів, які в силу екстралінгвістичних обставин закріплені в фонових знаннях лінгвокультурної спільності [Ермолович 2001, с. 145]. Фонетична оболонка подібних антропонімів не піддається трансформації, і в художній моделі світу літературні антропоніми є жорсткими десігнаторами, тобто мовною номінацією, здатною позначити один і той же об'єкт у всіх можливих світах.

Побічно авторизовані антропоніми – проміжний клас імен власних, що функціонують в художньому тексті, який поєднує в собі ознаки власне

авторизованих антропонімів і антропонімів нульової авторизації. При авторській трансформації фонетичної оболонки антропонімів, що називає більш-менш відому читачеві реальну особа, зв'язок номінації з денотатом не порушується [Ермолович 2001, с. 148].

Отже, розглянувши різні види антропонімів, ми переконалися, що багато авторів виділяють такий вид власних назв, як літературні антропоніми, які включають в себе значущі антропоніми; значущі антропоніми можна виділити як окремий вид власних назв.

1.3 Категорія оцінки в сучасній лінгвістиці

Сучасний етап розвитку лінгвістичної науки характеризується постійним пошуком нових рішень центральних проблем організації мови і її функціонування в контексті постійно поповнених знань про її ментальні основи, про мову як когнітивні здатності, про специфіку людського мозку і пізнавальні процеси, про відмінні особливості мовної картини світу і мовної свідомості [Кубрякова 2004, с. 119]. У розробці цих питань лінгвісти багато в чому спираються на теоретичні положення і практичні результати, отримані в суміжних галузях знань: логіці, філософії, психології, психолінгвістики, медицині. Внесок самої лінгвістики в дану проблематику пов'язаний з аналізом конкретних форм прояву названої вище специфіки в мові, виявленням мовних засобів і способів осмислення та категоризації навколишнього світу, тобто дослідженням форм мовної свідомості.

До числа найважливіших таких форм відносяться мовні категорії, за допомогою яких людина впорядковує отримані знання про світ і про себе і які забезпечують єдність мови як системи в усіх її індивідуальних проявах. Це дає підставу говорити про мовні категорії як про особливий формат знань і необхідність їх вивчення саме з цих позицій [Кубрякова 2004, с. 120].

Формат знань розуміється як певна форма або спосіб представлення знань на розумовому або мовному рівнях.

Особливу значущість в лінгвістиці набуває проблема категорії оцінки. Дана категорія являє собою результат прояву особливого, ціннісного ставлення суб'єкта до об'єкта, специфіку якого становить свідомо цілеспрямованість, яка полягає в наявності певної позиції суб'єкта, детермінує характер даних відносин, тобто визначених «точок зору», з яких виробляється оцінка [Голикова 2012, с. 56].

1. Оцінка – це складне явище. Вона реалізується свідомістю суб'єкта при сприйнятті і обробці інформації про зовнішній світ і співвідноситься з внутрішнім світом людини, відображаючи «картину світу», представлену безліччю інших категорій, суміжних з оцінкою (градуальності, модальності, стану, заперечення та ін.) [Голикова 2012, с. 57; Martin, White 2005, p. 78]. Вираз схвалення або осуду сам по собі має прагматичну орієнтацію: співвідносячи об'єкт і його важливість, значення для потреб суб'єкту, оцінка впливає тим самим на його (суб'єкта) діяльність. В основі концептів, що визначають оцінні смисли, лежить ціннісна картина світу і семантика одиниць мови в їх взаємодії. Оцінка як одна з найважливіших сторін комунікативно-пізнавальної діяльності людини може фіксуватися в семантичній структурі слова, складаючи компонент його значення, або ж при описі умов вживання слова, його прагматики. Ті чи інші види емоційного забарвлення лексеми, контекстно-стилістичні особливості її вживання є наслідком, що випливають з наявності в семантиці і прагматиці слова оцінного компоненту [Кухаренко 2004, с. 177; Vod, Nau, Jannedy 2003, p. 154].

Таким чином, в оцінці семантичний і прагматичний аспекти нероздільні, всі сторони її функціонування відображають злиття семантики (власного значення мовних одиниць, включаючи висловлювання в цілому) і прагматики (умов реалізації процесу комунікації) [Голикова 2012, с. 61].

Дана категорія є універсальною, оскільки не існує мови, в якій було відсутнє б уявлення про «хороше-погане». Як зазначає В.В. Виноградов,

«слово не тільки володіє граматичними, лексичними і предметними значеннями, але в той же час висловлює оцінку суб'єкта...» [Виноградов 1977, с. 112]. Дане визначення підходить для опису особливостей функціонування власних імен в антропонімічних системах різних мов.

Оцінку можна вивчати двопланово: як категорію логіки і як лінгвістичну категорію [Бессонова 2002, с. 12]. У логіці оцінка визначається як судження про цінності [Ивин 1970, с. 73]. Оцінити – значить висловити думку, міркування про цінності або значення кого-небудь або чого-небудь. Основна сфера значень, які традиційно співвідносяться з оцінними, пов'язана з ознаками «добре – погано». З предикатами «добре» «погано» асоціюється уявлення про оцінку і в лінгвістиці [Бессонова 2002, с. 12]. Оцінку можна визначати за різними ознаками, однак основна сфера оцінних значень пов'язана з опозицією «добре – погано».

Одним з елементів структури оцінки є аксіологічна шкала, яка може бути представлена у вигляді різноманітних моделей. При визначенні оцінки антропонімічної лексики ми дотримуємося аксіологічної моделі. Відповідно до цієї моделі норма оцінки міститься не в середині шкали, а збігається з її позитивним краєм. Таким чином, норма отримує аксіологічну функцію і сприймається як щось «нормальне», а значить, «позитивне», в той час як лексичні одиниці зі значенням «відхилення від норми» сприймаються як «негативні». Наприклад, ім'я *Rhonwen* утворене від апелятива «*rhawn*» «волосся» та «*gwen*» «білий», популярне серед валлійців. Стійка популярність антропонімів обумовлена його асоціацією з ім'ям ліричної героїні валлійської середньовічної поезії, яку автори передавали як еталон національної краси. Тобто такі ознаки зовнішності, як світле волосся, сприймаються як норма, яка дає підставу маркувати одиницю як позитивно-оцінну [Лидин 2006 с. 118].

Ю. М. Лотман припускає, що з поняттям норми пов'язана і кількісна перевага негативної оцінки над позитивною. Зазвичай людина не концентрує

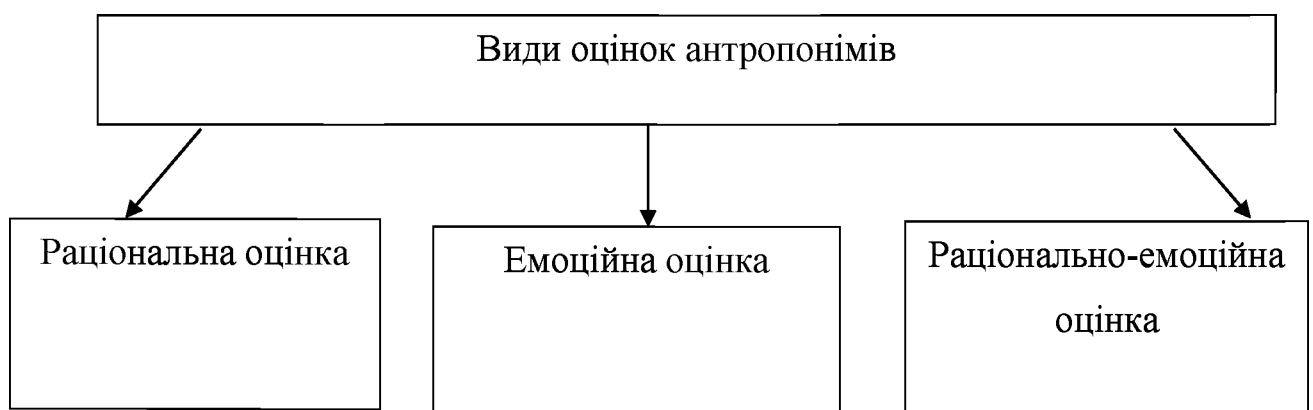
увагу на події або ситуації, коли їй добре. Але, коли людині погано (мається на увазі відхилення від норми), вона повертає цілий ряд способів для того, щоб про це повідомити. Очевидно, саме з цією психологічною особливістю людського мислення пов'язана пильна увага лінгвістів до вивчення негативної оцінки [Лотман 2016, с. 259]. В цілому в системі мови «негативні конотативні поля в кількісному відношенні більш потужні, ніж поля з позитивною конотацією».

Позитивна оцінка займає базове місце в словнику. Аналіз кількісного співвідношення позитивно або негативно маркованих одиниць в корпусі дослідження також свідчить про переважання позитивно-оцінних антропонімів. Збагачення лексики позитивними оцінками, які збігаються з нормою, демонструє вплив на лексику прагматичного фактора [Сысоева 2016, с. 47; Lieberson 2000, р. 234]. Людина, яка говорить прагне усунути, пом'якшити неприємні теми, повідомлення, які мають неприємні конотації, і, таким чином, звертається до позитивних оцінок.

Семантична класифікація оцінки антропонімів виділяє раціональну, емоційну і раціонально-емоційну оцінки (Рисунок 1.9):

Рисунок 1.9

Види оцінок антропонімів

Раціональна оцінка базується на оцінних критеріях громадського досвіду носіїв мови. У лінгвістиці існує багато термінів для позначення цього типу оцінок: логічна оцінка, інтелектуально-логічна, деонтична. Раціональна оцінка орієнтована на референт і визначається на основі об'єктивних ознак,

притаманних денотату, тобто на основі співвідношення з картиною світу референтів. Прикладами можуть служити одиниці давньоанглійські утворення імені *Alfred – Ælfred – Ælf* – ельф, *Woden – Odinn* – Один, ім'я верховного бога в скандинавській міфології. Будова шкали раціональної оцінки логічно ґрунтується на опозиції «норма – відхилення від норми», іншими словами + / - оцінки. Опозиція «норма – відхилення від норми» може розширюватися і інтерпретуватися в вигляді таких протиставлень: розумний – дурний; правдивий – неправдивий; добрий – злий і т. д. [Сысоева 2016, с. 28]. Таким чином, раціональна оцінка пов'язана з прагненням логічно обґрунтувати певне рішення.

Емоційна оцінка базується на оцінних переживаннях, почуттях, емоціях, тобто емоційна оцінка орієнтована на емоційне ставлення мовця до предмета оцінки, наприклад, редуplikовані імена *Lulu, Fifi, Vivi – Viva*, імена-національні символи, що виражають національну неприязнь або навіть ворожість *Micky – Michael, Paddy – Patrick* (образливі, принизливі форми імен ірландців). Цей тип оцінки також називають емотивним, емоційним, естетичним. Така оцінка є більш прагматично орієнтованою, оскільки емоції є тією «рекомендаційною силою», яка визначає поведінку мовця в процесі комунікації [Митусова 2003, с. 76].

Визначення шкали емоцій дуже складне завдання. Лінгвістичний підхід до вирішення цієї проблеми базується на дослідженні проблеми емоцій в психології і фізіології.

Відсутність чіткого визначення емоції перешкоджає теоретичному обґрунтуванню і побудові емоційної шкали. Разом з тим такі емоційні явища, як емоції, почуття, афекти, настрої, установки, мотиви і спонукання, виділяються в один смисловий комплекс. Емоції в духовній діяльності виконують ціннісно-орієнтовану, прогностичну, інтегральну, оцінну і комунікативну функції. Основною опозицією емоційної шкали є протиставлення «схвалення – осуд», яке можна трансформувати в + / - оцінку [Сысоева 2016, с. 69]. Чітко розподілити емоційно-оцінні найменування за

аксіологічною шкалою досить важко, оскільки більшість з них висловлює кілька емоцій, їх забарвлення відзначається різноманітністю відтінків [Кисель 2009, с. 144].

Грунтуючись на підхід виділення видів емоційної оцінки можна виділити такі види емоційної позитивної оцінки антропонімічної лексики [Митусова 2003, с. 80]:

1. Ласкавість (найчастіше реалізується в іменах жінок і дітей – *Honey, Darlene*).
2. Грайливість (*Winnie, Piggy* – прізвисько товстої людини, дитини).
3. Захоплення (*Goldie, Pearl* – імена, утворені від назв дорогоцінних каменів).
4. Схвалення (антропоніми *Dexter* – лат. *Dexter* «правий», *Manley* – фонографічна асоціація з прикметником *manly* «мужній»).
5. Жартівливість (*Queenie* як семантичний дериват імені *Victoria*).

В рамках емоційної негативної оцінки виділяємо такі типи: 1) засудження (*Tinker* – англ. *Tinker* – робити щось неякісно, неакуратно); 2) неповага (*Norris – Norreis* «північ» – неповажне іменування переселенців і жителів півночі); 3) образа (*Jock* асоціюється з образливим ім'ям шотландця).

Аналізуючи мовний матеріал, можна припустити, що з емоціями можуть бути пов'язані різні види оцінок – як сенсорні, так і етичні, естетичні і т. д. Крім того, припускаємо, що існує розрив між широкою шкалою емоційних оцінок з відтінками від лагідності до приниження і лексикографічною практикою, маркованою їх однією відміткою [Серажим 2002, с. 30].

Займаючи різне місце в структурі значення антропонімів, оцінка може бути компонентом денотата або конотації. Тобто, щодо одних сфер діяльності суб'єкт актуалізує здатності логічного сприйняття, а щодо інших – чуттєво-образного. Однак, коли судження і переживання знаходяться в обмеженій єдності, мова йде про раціонально-емоційні типи [Бессонова 2002, с. 19; Martin, White 2005, с. 69].

В контексті лексико-семантичного аналізу пропріальної лексики релевантними ознаками наявності в антропонімії раціонально-емоційного типу оцінки є оцінне значення апелювальної основи імені (інтенціонал) і референтні конотації, тобто екстралінгвістичні ознаки імені – інформація про відомих носіїв тощо (слабкий імплікаціонал). Наприклад, виключно лінгвістична характеристика імені *Bill* або його інтенціонал включає такі ознаки: гіпокористики чоловічого імені *William* німецького походження, апелювальна семантика якого базується на побажаннях німців в такому форманті, як: *wil* «свобода» + *helm* «шолом, захист». До сильного імплікаціоналу сучасні носії мови можуть віднести такі ознаки, як заможна людина, комп'ютерний геній (асоціація імені з особистістю Білла Гейтса, *Bill Gates*). До слабого імплікаціоналу належать характеристики зовнішності, характеру, діяльності більш відомого носія імені, а також ознаки всіх інших носіїв [Сысоева 2016, с. 79]. Отже, раціонально-емоційний тип оцінки об'єднує в собі як виключно лінгвістичні оцінні характеристики антропонімів, так і фонові знання про відомих носіїв, які збагачують лексичний фон імені і надають його семантиці додаткового оцінного значення.

Лексикографічними критеріями виділення змішаного типу оцінки є семантична частина словникової статті, в якій фіксуються лінгвальні ознаки імені, і предметна частина, яка містить помету, яка традиційно фіксує конотативні ознаки. Наприклад, в словниковій статті імені Бланш *Blanche*: “*originally a nickname for a blonde from blanche, feminine of Old French blanc white*”. “*It came to be associated with the notion of whiteness as indicating purity*” є асоціація імені з поняттям білого кольору і чистоти. Ця конотативна ознака співвідносить ім'я *Blanche* з позитивним кінцем аксіологічної шкали. Слід зазначити, що змішаний характер оцінки може бути ідентифікований як за допомогою дефініції і функціонально-стилістичних і емоційно-оцінних помет [Hanks, Hodges 1996, p. 89]. Як додаткова інформація сприймаються помети, які маркують обмеження значення тимчасовим або просторовим ареалом,

наприклад: англ. “*old fashioned*” «старомодне», “*out of active use as a given name*” «неактивно вживане ім'я» [Hanks, Hodges 1996, p. 91].

Слід зазначити, що всі «супроводжуючі» смислові елементи повинні фіксуватися в лексикографічних джерелах. Деякі з дослідників підкреслюють той факт, що в перекладних словниках часто відсутні вказівки на конотації слів, без чого «переклад перетворюється в безтілесний скелет і не є літературним твором» [Елмслев 2006, с. 75].

Оцінка, яку традиційно відносять до компонентів конотативного обсягу слів, в підсистемі антропонімів актуалізується в процесі прислівника і в процесі функціонування імені в комунікації. В процесі дослідження антропонімічної оцінки виділяємо складові оцінки, які спираються на експресивну характеристику носія імені: 1) особистісна складова (гіпокористікі особистих імен) [Кисель 2009, с. 75]; 2) соціальна складова (відношення до загальновідомого імені на основі загальнонаціональних і групових стереотипів); 3) реєстраційна складова (вживання дериватів в офіційній і неофіційній сферах) – *Tony Blair*, в той час як повна форма імені – *Antony*. На прес-конференції американський політик заявив, що працював з *Jack Kennedy* і *Joe Califano*, *Cy Vanse*. Зазначені форми імен не характерні для стандартних іменувань, але в цьому випадку вони висловлюють емоційно-позитивну оцінку з відтінком фамільярності, завдяки чому людина, яка говорить підкреслює свою особисту близькість до вказаних політиків.

Аналіз мовного матеріалу свідчить про те, що антропоніми з конотативним значенням і оцінним компонентом в його складі можуть характеризувати такими особливостями вживання [Постникова 2009, с. 12]:

1. У складі стійких виразів, фразеологізмів, прислів'їв, порівнянь: “*I hear he's as generous as Robin Hood, his wife is an amazing cook, and his kids are smart as Albert Einstein*” [Постникова 2009, с. 13]. – «Я чув, що він щедрий, як Робін Гуд, його дружина надзвичайно смачно готує, а його діти – розумні, як Альберт Ейнштейн».

2. З артиклем, присвійним, вказівним, невизначеним, зворотним займенником: “*Moreover, it would have taken a Rockefeller to decorate it, for it soaked up baubles and tinsel like melting snow*” [Постникова 2009, с. 13]. – «Більш того, потрібно було бути Рокфеллером для того, щоб прикрасити це, адже знадобилися різні дрібнички і мішура для імітації талого снігу».

3. У формі множини: “... *the young John Bulls should get to know young Uncle Sams – but nine out of ten of the people on these islands simply can not afford it*” [Постникова 2009, с. 14]. – «... Молоді англійці повинні знайомитися з молодими американцями – але дев’ять з десяти на цьому острові просто не можуть собі цього дозволити».

4. В групі однорідних членів речення поруч із загальними іменниками і прикметниками: “*Joanna, the faithless, the betrayer: Joanna, who mocked him, whispered about him behind his back, trapped and tortured him. Joanna Eve*” [Постникова 2009, с. 14]. – «Джоанна, зрадлива зрадниця: Джоанна, яка сміялася з нього, засуджувала його за його спиною, зраджувала йому і знущалася над ним».

5. В функції визначення або частини складеного іменного присудка: “*She was wearing something very like a man’s evening suit, made in dark velvet, and looked remarkably elegant. I was beginning not to notice her Gordon face*” [Постникова 2009, с. 13]. – «На ній було надіто щось на зразок надзвичайно елегантного чоловічого костюма з темного оксамиту. Я почав не помічати її серйозного обличчя».

Запропоновану класифікацію не можна вважати вичерпною. Однак, якщо антропонім відповідає всім вищевказаним критеріям, або принаймні більшості з них, можна впевнено визначати його таким, який має оцінний компонент у семантичній структурі; такий антропонім повинен мати відповідні позначки в спеціалізованих антропонімічних словниках або довідниках.

Оцінні антропоніми передають важливу фонову культурно-історичну інформацію, яку необхідно знати лінгвістам, які вивчають англійську мову

або культуру, і бажано знати тим батькам, які хочуть назвати дитину ім'ям з релевантною семантикою. Для того, щоб оптимізувати наукове дослідження антропоніміки виникає необхідність створення антропонімічних словників і довідників з більш докладною системою вказівок і позначень, які надають розгорнуту інформацію про денотативне і конотативне значення антропонімів, на основі яких мовець сприймає ім'я як гідне або негідне, добре чи погане [Воронцова 2006, с. 59]. В останній час робляться спроби формування спеціалізованих словників, в яких враховуються конотативні елементи семантики власних імен [Ермолович 2001, с. 155]. Створення таких антропонімічних словників має велике значення для лінгвістів.

Таким чином, антропоніми з оцінним компонентом формують значний пласт лексики англійської мови. Доцільним представляється розгляд ролі оцінного компонента в значенні антропонімічної лексики.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЦІННИХ АНТРОПОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Структурна класифікація антропонімів в англійській мові

Імена власні (оніми) – грають важливу роль в комунікації, оскільки вони відображають географічну, мовну, етнічну, культурну та соціальну ідентичність. Їх аналіз дозволяє виявити багато аспектів взаємодії мови і культури [Ермолович 2001, с. 158]. В силу антропоцентричної природи мови, найбільший інтерес в зв'язку з цим представляють найменування людей – антропоніми. Очевидно, що їх максимальну взаємодію з прагматичними факторами мови проявляється в конструкціях, наділених метафоричністю, розуміння яких вимагає певної етнокультурної компетентності.

Антропоніми є лексичними одиницями, які позначають і індивідуалізують конкретну людину. Вони визначаються низкою фактів і дають інформацію про національність і поле. Антропонімам властиві такі функції, як номінативна, комунікативна (укладена в ідентифікації, дейксиса, зверненні, виділення, перерахування, диференціації та описі) і прагматична (яка виявляється в тому, що антропонім використовується як засіб вираження емоційно-оцінних значень) [Залевская 2007, с. 337].

Категорія антропонімів є не тільки чисто формальною лексичною категорією, позбавленою внутрішнього змісту. Функціонування антропонімів і прецедентних імен визначається прагматичним аспектом, а закономірності їх функціонування є суттєвою рисою [Кубрякова 2004, с. 99].

Все антропонімів утворюють антропонімічний простір тексту, який ділиться на кілька полів в залежності від специфіки денотативного значення

антропонімів, відносини з національним іменником мови, способи перетворення форми імені та інших ознак [Кубрякова 2004, с. 100].

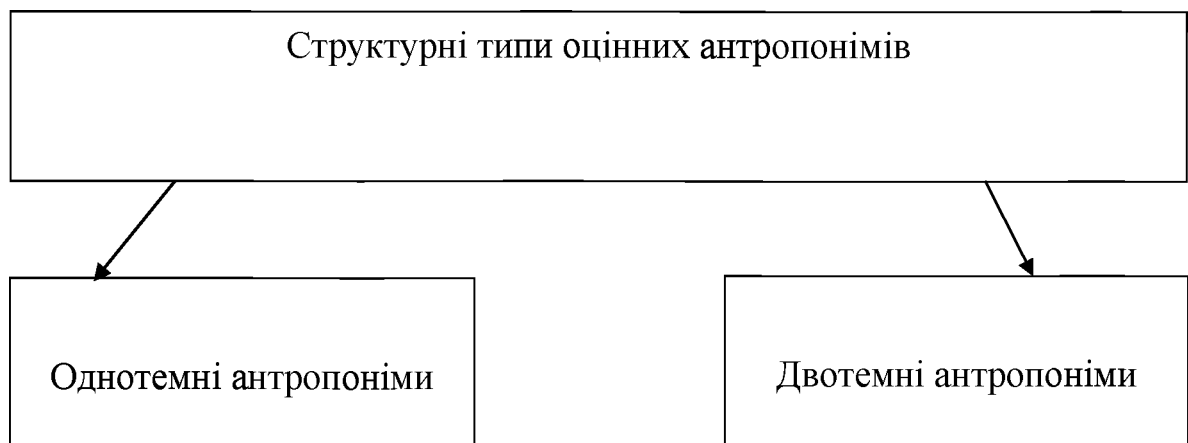
Вивчення структурно-семантичних можливостей імені власного, зокрема його оцінної є однією з важливих проблем ономастики [Кубрякова 2004, с. 101].

Дослідження оцінних антропонімів не може бути вичерпним без аналізу їх структурних особливостей. Вивчення структури досліджуваних одиниць сприяє більш ґрунтовного аналізу оцінки в пласті антропонімів, оскільки словотвірні форманти розглядаються з точки зору їх ролів наділенні антропонімічної лексики позитивного або негативного забарвлення. До того ж, результати структурного аналізу оцінних антропонімів дозволяють розширити відомості про тенденції ім'я творчості в системі сучасної англійської мови [Сысоева 2016, с. 99].

У дослідженнях морфологічної структури особистих імен для опису антропонімічних основ-формантів традиційно використовуються такі терміни, як «тема» або «антропооснова» [Зайцева 1973, с. 48]. Імена, що складаються з однієї антропооснови (теми), є однотемними, а одиниці, які є результатом складання двох антропооснов, – двотемні. Результати компонентного аналізу мовного матеріалу, зображених на рисунку 2.1 свідчать про можливість виділення двох структурних типів оцінних антропонімів: однотемних (простих і похідних) і двотемних.

Рисунок 2.1

Структурні типи оцінних антропонімів

Нами було проаналізовано 310 антропонімів з таких англійських словників як: “Collins English Dictionary and Thesaurus”, “Oxford Dictionary of Nicknames”, “DoELaC”, “Dictionary of English Surnames”, “Dictionary of First Names”, “TWDfFN” методом суцільної вибірки.

На прикладі таблиці 2.1 розглянемо основні структурні типи оцінних антропонімів за кількістю компонентів на прикладі.

Таблиця 2.1

Основні структурні типи оцінних антропонімів за кількістю компонентів

Типи оцінних антропонімів	Кількість	%	Приклади
Однотемні оцінних антропоніми	220	70,9	<i>Hope</i> (f) – англ. <i>hope</i> «надія», <i>Jacinth</i> (f) – англ. <i>jacinth</i> «гіацинт» [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 439].
Двотемні оцінних антропоніми	90	29,1	<i>Roderick</i> (m) – <i>hrōd</i> «популярність, слава» + <i>rīc</i> «сила», <i>Willard</i> (m) – <i>will</i> «воля» + <i>heard</i> «сильний, сміливий» [Oxford Dictionary of Nicknames2003, p. 100].
Всього	310	100	

За даними таблиці 2.1, за кількісними показниками значно перевищує структурний тип однотемних оцінних антропонімів (220 одиниць, що становить 70,9% від загального обсягу вибірки), частина двотемних оцінних

антропонімів значно менше – 90 оцінних антропонімів, що становить 29,1% від загальної кількості одиниць вибірки.

Однотемними простими за структурою є імена пуритан, які відокремившись в XVII столітті від англійської церкви, висловлювали власну окремішність і прихильність кальвінізму не тільки в політичних і соціальних поглядах, а й в принципах іменування дітей. Щоб відрізнити своїх дітей від маси «безбожників», вони давали їм імена власного твору, які збігалися по звуковому і графічному вигляді із одиницями англійського та латинського словника: *Hope* (f) «надія», *Faith* (f) «віра», *Patience* (f) «терпимість», *Mercy* (f) «милосердя», *Charity* (f) «благодійність», *Beata* (f) «блаженна», *Desiderius* (m) «бажаний», *Renovata* (f) «поновлення» [DoELaC 1992, р. 547] та інші імена.

Однотипними за структурою є також особисті імена більш сучасної ім'я творчості (XIX-XX століть), утворені від назв квітів, дорогоцінних каменів, металів, птахів, пестливих імен, слів з позитивною конотацією, наприклад: *Honey* (f) «милий», *Robin* (f) «малинівка (красивий птах)», *Blossom* (f) «квітка» (ласкаве іменування молоді дівчини), *Crystal* (f) «кристал», *Coral* (f) «корал», *Silver* (f) «срібло», *April* (f) «Апрель» [DoELaC 1992, р. 888]. та інші. Перевага в сучасному англійському ономастичному просторі однотемних імен пояснюється, на нашу думку, прозорістю їх семантики, що дещо спрощує процес вибору імені для дитини. Позитивне або негативне ставлення мовця до імені актуалізує семантика, конотативний потенціал апелювальної основи одиниці. До того ж, однотемні імена характеризуються структурною простотою, яка може виступати ще одним аргументом на користь вибору подібної антропонімічної лексики [Сысоева 2016, с. 100].

У стародавньому англійському антропонімічному фонді також переважали однотемні особисті імена. На ранній стадії розвитку антропонімічної системи основним джерелом утворення однотемних особистих імен були прізвиська. У зв'язку з цим дуже часто староанглійські

однотемні імена було важко відрізнити від апелятивності основ і прізвиськ, наприклад, *Brūn* – і особисте ім'я, і прізвисько, і прикметник «коричневий». В цей період відзначається велика кількість тотемічних, комеморативних імен [Зайцева 1973, с. 50].

О.В. Суперанська також стверджувала, що одноосновні імена часто за походженням – прізвиська, однак серед них можуть бути і спеціально придумані (релігійні, містичні, ідеологічні) імена [Суперанская 2012, с. 25].

У сучасній англійській антропонімічній системі частина двотемних оцінних антропонімів найменш численна. Цей структурний тип налічує 406 одиниць, що становить 12,4% від загальної кількості. Словотворчий аналіз вказаних оцінних антропонімів свідчить про перевагу історійко-оцінних двотемних імен. Більшість антропонімів стародавнього англійського періоду за кількістю основ – складні: *Wulfstān*, *Ecgbryht*. Однотемні імена за походженням були як власне освіченими (*Wīg*, *Bronde*), так і похідними від двотемних імен (*CuP* < *CuPwine*) [CEDaT 2011, р. 229]. Слід зазначити, що склад імені часто характеризували соціальний статус носія. Так, гіпокористичні форми набули статусу незалежних імен в середовищі нижчих, неправлячих шарів, і тільки після того, як вони виходили з ужитку в вищих шарах суспільства [Сысоева 2016, с. 101; Srensen 1996, р. 98].

Ця традиція іменування, характерна для багатьох мов індоєвропейської семи в цілому (наприклад, старослов'янські імена Богдан і Любомир, старогрецькі Олександр – «захисник людей», Аристарх – «ватажок кращих»), і німецької номенклатури імен зокрема, в стародавній англійській мові отримала власне звучання. Далі для зручності позначення елементів двотемних імен використовуються терміни «ініціали» і «фінали», що співвідноситься з першим і, відповідно, з другим компонентом двотемного імені. В основному іменники і прикметники використовувалися в якості елементів стародавнього англійського двотемного імені [Чурсина 2002, с. 90].

Особливої уваги заслуговує підхід І.С. Чурсиної до виділення домінуючих моделей староанглійських особистих імен. Автор виділяє чотири основні словотвірні антропонімічні моделі: 1) іменник + іменник: *Cēolmund* – стародавньоанглійською *Cēol* «корабель» + *mund* «захисник»; 2) прикметник + іменник: *Æðelhere* – стародавньоанглійською *Æðel* «благородний» + *here* «військо»; 3) іменник + прикметник: *Osrīc* – стародавньоанглійською *os* «божество» + *rīc* «могутне»; 4) прикметник + прикметник: *Æðelnoð* – стародавньоанглійською *Æðel* «благородний» + *noð* «хоробрий». У складі імен найбільш поширеними в позиції фіналі були іменники, що позначають дійову особу, наприклад: *-wulf* «воїн-вовк», *-beorn* «воїн», *-red* «радник», *-wine* «друг», *-mund* «захисник» [CEDaT 2011, р. 482]. Позиції ініціалій, як правило, займали прикметники, які характеризували супроводжуючий іменник. До найбільш поширених ініціалій дослідниця відносить прикметник *Æðel* «благородний», який став варіантоутворюючою основою для більшості імен, утворених за моделлю прикметник + іменник: *Æðelhere*, *Æðelmund*, *Æðelwulf*, *Æðelrēd*, *Æðelferð* [Чурсина 2002, с. 93].

До наведених вище чотирьох основних моделей староанглійських двотемних імен віднесено більшість історико-оцінних одиниць вибірки. Однак існують нетипові моделі формування оцінних антропонімів, одним з елементів яких є числівник. До них можна віднести два чоловічих імені *Anlāf* і *Ælfēah*. В антропонімії *Anlāf* перший елемент може інтерпретуватися і як прикметник «єдиний», і як кількісний числівник «один». Числовий компонент антропонімів *Ælfēah* представлений фіналі *-ēah*, який, ймовірно, є неповною формою числівника «вісім». Наявність числівника в складі стародавніх англійських двотемних антропонімів не є домінуючою тенденцією, однак повідомляє важливу соціокультурну інформацію. Практика використання числівників в складі антропонімів відображає вплив континентальних контактів римлян з германцями. Римляни разом з відповідними апелятивними основами використовували як імена власні і числівники, наприклад, *Sextus* (m), *Quintus* (m), *Tertia* (f), *Secunda* (f),

Prima (f) [Delahunty 2003, p. 163]. Ймовірно, староанглійські антропоніми, що мають числівники в своєму складі, є свідченням впливу римської практики ім'я прислівника на староанглійський простір, а в більш широкому аспекті відображають вплив римської культури на культуру германців в першому столітті нашої ери і до нашої ери [Сысоева 2016, с. 102].

З точки зору семантики, двотемні історико-оцінні антропоніми є іменами-характеристиками відважного англійського воїна; іменами з анімалістичними компонентами, що мають символічний, тотемічний характер в середньовічній Англії; імена, що характеризують зовнішність. Наприклад, *Finlay* (m) – шотл. *Fionnlagh* «справедливий воїн»; *Cadogan* (m) – валлійською *cad* «битва» + *gwagawn* «перемога»; *Cadwalader* (m) – *cad* «битва» + *gwaladr* «лідер»; *Adolph* (*Adolf*) (m) – *adal* «благородний» + *wulf* «вовк»; *Rolf* (m) – *hrōd* «слава» + *wulf* «вовк» [CEDaT 2011, p. 90]. Жіноче ім'я валлійського походження *Rhonwen*, яке складається з компонентів валлійського *rhawn* «волосся» + (g) *wen* «білий, чистий, благословенний», виникаючи в казках середньовічних авторів в формі *Rowena* як іменування прекрасної дівки або праматері англійської народності, експлікує уявлення давніх англійців про еталони англійської національної краси [Сысоева 2016, с. 102].

До кінця стародавнього англійського періоду однотемні і похідні імена стають дуже рідкісними, перевага віддається двотемним. Такі зміни в традиції іменування були викликані екстралінгвістичним фактором: власний високий соціальний статус (приналежність до знаті) можна було довести, представивши своє генеалогічне древо кількох поколінь, де члени сім'ї носили б двотемні імена. Однотемні особисті імена розглядалися як низькі, звичайні, вони використовувалися в розмовній мові, ними реєстрували кріпаків. Таким чином, носій двотемного імені найчастіше належав до соціальної верхівки [Сысоева 2016, с. 103].

Таким чином, у сучасному англійському антропоніміконі спостерігається абсолютно інша ситуація в системі двотемних оцінних

антопонімів: вони менш популярні і поширені, ніж одностемні. Цей факт можна пояснити прагненням мовної особистості до простоти в іменуванні, а також загальнолінгвістичною тенденцією економії мовних засобів. Одним з основних шляхів поповнення антропонімікона оцінними одиницями є усічення основ двостемних або одностемних імен. Більш того, семантична кореляція антропооснов двостемних імен найчастіше прихована і незрозуміла. Для того, щоб декодувати значення, закладені у внутрішній формі імені, необхідний доступ до спеціальних антропонімічних лексикографічних джерел.

2.2 Семантична класифікація оцінних антропонімів в англійській мові

Антропоніми є окремим класом іменників з ускладненою семантикою, тобто план змісту слова має прихований характер, який досить складно визначити і описати.

Специфічний лінгвістичний статус оцінних антропонімів як шари одиниць, вивчення яких входить в коло питань лінгвокультурології та ономастики зумовив використання таких методів дослідження семантики оцінних антропонімів [Попова, Стернин 2011, с. 121]:

1. Описовий метод.
2. Етимологічний метод.
3. Метод компонентного аналізу.
4. Лінгвокультурологічний аналіз.
5. Кількісний аналіз.

Під методом найчастіше розуміють систематизовану сукупність кроків, прийомів які необхідно вжити для виконання певного завдання, досягнення мети) [Большой энциклопедический словарь 2008, с. 488]. Кожен метод

характеризується власною сферою застосування і досліджує окремі аспекти і якості об'єкта.

Суть описового методу полягає в спостереженні, узагальненні, інтерпретації і класифікації мовного матеріалу [Суперанская, Сталтмане, Подольская, Султанов 2009, с. 201]. Результатом спостереження є виділення оцінних антропонімів із загального фонду антропонімів англійської мови. Корпус мовного матеріалу, який став основою цього дослідження, налічує 310 антропонімів. Мовні одиниці відбиралися із спеціалізованих джерел художньої літератури з урахуванням критеріїв відбору матеріалу. Наявність оцінного компонента в значенні антропонімів визначався на основі системи лексикографічних засобів – словарних послідів, маркерів, графічних і пунктуаційних прийомів, вказівок на наявність оцінних лексем у внутрішній формі імен. Узагальнення пов'язане з синтезом подібних сем в значенні оцінних антропонімів в повну семантичну структуру.

Інтерпретація є аналізом оцінних антропонімів в діяхронічному плані, тобто розгляд хронологічних етапів розвитку семантики оцінних антропонімів. В даному дослідженні релевантним є визначення періоду придбання антропонімом оцінного компонента значення, оскільки така інформація може стати визначальним фактором для учасників процесу надання імені.

Етимологічний метод застосовується при аналізі внутрішньої форми оцінних антропонімів. В даному дослідженні етимологічний метод є одним з основних, оскільки етимологія апелює – це один з актуалізаторів оцінки антропонімічних одиниць. Як зазначає В.М. Телія, фундаментом (мотивуючою підставою) виявлення оцінки стає внутрішня форма антропонімів, а на цю мотивуючу основу «нашаровується емотивна модальність» [Телія 1981, с. 87]. Згідно з концепцією В.М. Телії, емотивна модальність, як і оцінка, є обов'язковим компонентом конотативного значення слова.

Специфіка методу компонентного аналізу полягає у виокремленні мінімального набору ознак, властивих певній категорії мовних одиниць [Суперанская 2008, с. 51]. Одна і та ж семантична ознака оцінного антропоніму може мати різний статус: від компонента диференціальної ознаки (фонові компоненти семантичної структури антропонімів), до категоріального, релевантного для всіх особистих імен (основні компоненти семантичної структури антропонімів) [Кисель 2009, с.25]. При наявності диференціальних сем в значенні оцінних антропонімів корпус дослідження був класифікований на семантичні класи, групи і підгрупи.

Лінгвокультурологічний аналіз застосовувався для опису специфіки англійської картини світу і вивчення впливу національно-культурних чинників на формування оцінного значення антропонімічної лексики. В результаті аналізу було виявлено ціннісні пріоритети і стереотипи англійців в процесі іменування.

Застосування кількісного аналізу дозволило визначити продуктивність одиниць різних семантичних типів і інтенсивність збагачення новими оцінними пропріальними одиницями різних семантичних класів і груп, а отже, і антропонімічної системи англійської мови в цілому. Сукупність вищевказаних методів дослідження мовного матеріалу дає можливість вивчити і описати структурно-семантичні і функціонально-стилістичні особливості оцінних антропонімів в англійській мові [Карпенко 2006, с. 101].

Компонентний і етимологічний аналіз оцінних антропонімів дозволив виявити ряд семантичних ознак досліджуваних мовних одиниць. В результаті аналізу встановлено, що основними елементами лексичного фону оцінних антропонімів є етимологія апеллятивної основи і культурно-історичний компонент (енциклопедична інформація про особисте ім'я) [Верещагин, Костомаров 1990, с. 88].

Специфічна семантика антропонімічної лексики зображена у таблиці 2.2 дає можливість виділити два типи актуалізаторів оцінки: етимологію загальної основи і культурно-історичний компонент [Васильева 2009, с. 176].

Типи актуалізаторів оцінки (кількісна характеристика)

Актуалізатори оцінки	Кількість	%
Етимологія апеллятивної основи	157	50,6
Культурно-історичний компонент	146	49,4
Всього	310	100

У роботі під етимологією загальної основи розуміється значення лексем, які складають внутрішню форму імені. Культурно-історичний компонент трактується як обсяг позамовних відомостей про антропонімів, які включають в собі інформацію про відомих носіїв імені або асоціації з певними літературними, кінематографічними персонажами-носіями такого або подібного імені [Верещагин, Костомаров 1990, с. 89]. Знак оцінки антропонімів в даній роботі визначався з урахуванням ціннісного ставлення суб'єкта мовлення до аспектів реальності, які представляють англійські антропоніми [Woodward 2002, р. 38].

Кількісні дані таблиці 2.2 свідчать про те, що два типи актуалізаторів оцінки практично рівноправні. Це твердження корелює з відомою в ономастиці теорії щодо співіснування в понятійному обсязі антропонімічної лексики інформації лінгвістичного і екстралінгвістичного характеру [Верещагин, Костомаров 1990, с. 92]. Наприклад, етимологія жіночого імені *Merry* корелює зі значенням англійського прикметника *merry* «веселий, рухливий». Асоціація фонографічної форми імен із лексемою позначає позитивні риси характеру визначає позитивну оцінку антропонімів. Культурно-історичний компонент значення чоловічого імені *Clint*, що є скороченою формою імені *Clinton*, експлікується в асоціації з ім'ям талановитого американського актора, режисера, продюсера, композитора і

політичного діяча Клінта Іствуда (Clint Eastwood). Популярність, а значить і позитивна оцінка антропонімів підтверджується словниковою дефініцією: “*now the name is bestowed because of its association with a popular American film actor, director, producer, composer and politician*” [Freedman 1997, p. 68].

На основі набору понятійних ознак представляється можливим виділити семантичні класи оцінних антропонімів, зображених у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Семантичні класи англійських оцінних антропонімів (кількісна характеристика)

Семантичні класи	Кількість	%	Приклади
1	2	3	4
Алюзивні оцінні антропоніми	100	32,2	Narcissus (m) – ім’я міфологічного персонажа, який закохався у власне відображення; Cordelia (f) – ім’я героїні трагедії У. Шекспіра «Король Лір», яка була наймолодшою і улюбленою дочкою короля [Collins English Dictionary and Thesaurus 2011, p. 588].
Оцінні антропоніми з диференціальною семою «зовнішність»	42	13,5	Goldie (f) – ім’я вказує на гарний золотистий колір волосся; Belle (f) – ім’я асоціюється з італ. <i>bella</i> або франц. <i>belle</i> «красива» [Collins English Dictionary and Thesaurus 2011, p. 124].

1	2	3	4
Оцінні антропоніми, які вказують на рід діяльності і соціальний статус	27	8,7	<i>Skipper</i> (f) – ім'я, утворене від прізвиська <i>skipper</i> «капітан, керівник»; <i>Earl</i> (m) – ім'я давалося тим, хто був на службі у графа, воно іронічно підкреслювало низький соціальний статус носія [Dictionary of English Surnames 2006, p. 177].
Оцінні антропоніми сфери релігії	20	6,4	<i>Faith</i> (f) «віра», <i>Felicity</i> (f) «щастя» – пуританські антропоніми, непопулярні як особисті імена [Dictionary of English Surnames 2006, p. 108].
Оцінні антропоніми, які означають риси характеру і особистісні якості	16	5,1	<i>Loyal</i> (m) – англ. <i>loyal</i> «вірний, відданий»; <i>Curtis</i> (m) – походить від франц. <i>curteis</i> або англ. <i>courteous</i> «ввічливий» [Dictionary of English Surnames 2006, p. 164].
Оцінні антропоніми з диференціальною семою «міжнаціональна ворожнеча».	14	4,6	<i>Norris</i> (m) – норман. <i>norreis</i> «північ», набуває негативну оцінку із-за недружніх відносин жителів півдня і півночі; <i>Scot</i> (m) – найпоширеніше ім'я в Шотландії [Oxford Dictionary of Nicknames 2003, p. 106].

Продовження Таблиці 2.3

1	2	3	4
Оцінні антропоніми з семою «міжособистісні відносини»	13	4,3	<i>Honey</i> (f) – англ. <i>honey</i> «мила»; <i>Pet</i> (f) – (скорочено від <i>Petula</i>) англ. <i>pet</i> «вихованець, улюблений» [Oxford Dictionary of Nicknames 2003, p. 86].
Інші	78	25,2	<i>Donna</i> (f) – італ. <i>donna</i> «дама»; <i>Holly</i> (F) – <i>holly</i> «падуб, гостролист» (рослина, асоціюється з європейським Різдом) [Oxford Dictionary of Nicknames 2003, p. 53].
Всього	310	100	

Отже, згідно за даними таблиці 2.3, в кількісному відношенні значно превалює семантичний клас «алюзивні оцінні антропоніми», який налічує 100 одиниць, що становить 32,2% від загального обсягу вибірки. Також часто використовуються «оцінні антропоніми з диференціальною семою «зовнішність», до якого увійшли 42 оцінних антропонімів, що становить 13,5% від загальної кількості одиниць. Менш продуктивний семантичний клас «оцінних антропонімів, що вказують на рід діяльності і соціальний статус», який налічує 27 оцінних антропонімів, 8,7% від загального обсягу вибірки, класи «оцінні антропоніми сфери релігії», «оцінні антропоніми, які означають риси характеру і особистісні якості» і «оцінні антропоніми з диференціальною семою «міжнаціональна ворожнеча», представлені 20 оцінними антропонімами (6,4%), 16 оцінними антропонімами (5,1%) і 14 (4,6%) відповідно. Найменша кількість оцінних антропонімів зафіксовано в

семантичному класі «оцінні антропоніми, з диференціальною семою «міжособистісні відносини» (13 оцінних антропонімів, 4,3% від загального обсягу вибірки). Доцільним виявилось виділення окремого класу «інші», до якого віднесено 78 оцінних антропонімів (25,2%), семантика яких не співвідноситься ні з одним з вищевказаних семантичних класів.

2.3 Класифікація оцінних антропонімів за характером оцінки

В силу історично складених передумов розвитку антропонімів грає визначну роль в житті англійського народу. У зв'язку з цим незмінний інтерес представляють сучасні англійські антропоніми. Сьогодні ономасіологічний аспект власного імені в більшому ступені проявляється у сфері функціонування мови, оскільки власні імена з'являються в природно звучній мові.

Власні імена являють собою значимий пласт лексичного складу і відрізняються від загальних імен обсягом поняття, звуженим до одного об'єкта. Незвичайне ім'я може отримати будь-який оточуючий нас предмет і власних імен може бути стільки, скільки предметів нас оточує. Інтерес до вивчення обумовлений тим, що з часом окремі імена втрачають актуальність, інші, навпаки, переходять з загальних або приходять з інших мов. Номінації в мові – явище соціальне, залежне від розвитку суспільства і змін в ній [Вольф 2002, с. 95; Dunkling 1993, с. 63].

Антропонім – індивідуальне ім'я власне або сукупність імен власних, що визначають або реальних, або міфічних персон. Іншими словами, антропонім – це особисте, персональне ім'я людини, дане їй при народженні або, що буває рідко вибране вже дорослою людиною для себе. Особисті імена відмінні від інших антропонімів і імен, власних індивідуалізацією об'єкта [Карасик, Красавский, Слышкин 2009, с. 45].

Спочатку функцією антропонімів є називна, тобто закріплюється те чи інше позначення, але при іменуванні людини (за винятком прізвищ) характеристику носія не визначає. Імена власні незамінні в процесі спілкування. Роль антропонімів у мові дуже важлива в процесі спілкування, як база комунікації [Карасик, Красавский, Слышкин 2009, с. 46].

Аналіз семантики досліджуваних одиниць дозволяє визначити специфічний характер оцінки в підсистемі антропонімічної лексики. На відміну від оцінних імен загальних, що характеризуються кількісною перевагою негативно забарвлених лексем, в фонді оцінної антропонімічної лексики переважають позитивно забарвлені одиниці. Аналіз аксіологічних характеристик англійських антропонімів, наведений у таблиці 2.4 визначає істотне переважання позитивно оцінних антропонімів над негативно оцінними.

Таблиця 2.4

Співвідношення позитивно і негативно забарвлених антропонімів

Характеристика оцінки	Кількість	%
«+» окрашені	220	70,9
«-» окрашені	90	29,1
Всього	310	100

Таким чином, за даними таблиці 2.4, позитивно-оцінні антропоніми (220 оцінних антропонімів, 70,9% від загального обсягу вибірки) становлять суттєвий пласт англійського антропонімікону. Кількість негативно-оцінних антропонімів складає 90 (29,1%).

Отже, позитивно оцінна антропонімічна лексика, фіксуючи у своїй семантиці тільки позитивні аспекти реальності, відображає наявні в концептуальній картині світу уявлення англійського культурно-мовного суспільства, в тому числі визначає специфічні риси процесу іменування. мотиви учасників визначаються прагненням вибрати ім'я з позитивною семантикою або ім'ям, що має позитивні культурно-історичні асоціації.

2.4 Семантичний клас алюзивних оцінних антропонімів

Вивчення антропонімії, взаємозв'язку імені людини з її характером викликає широкий інтерес мовознавців і літературознавців. Антропонімія є однією із складових частин лексичної системи мови, яка тісно взаємопов'язана з культурою того чи іншого народу. Без імені неможливе існування, як окремої особистості, так і якогось конкретного етносу. Власні імена як культурний компонент відображають особливості системи уявлень і понять про світ, вказують на його національність, соціальну приналежність.

Алюзивний оцінний антропонім як ім'я персонажа відноситься до мовних засобів введення прецедентного тексту в наявний текст; є символом, репрезентатором культурно значимого тексту [Круковер 2006, с. 29].

Алюзивне ім'я є особливим словесним знаком, який поєднує в собі властивості власного і загального імені, але не входять ні в один з цих класів. Ім'я-алюзія являє собою якийсь проміжний, перехідний випадок між цими двома класами імен [Круковер 2006, с. 75].

Алюзивний оцінний антропонім є іконічним знаком, оскільки він моделює певну реальну або вигадану ситуацію. Алюзивний антропонім також є характеризуючим знаком, так як виділяє об'єкт з ряду йому подібних і породжує велику кількість асоціацій [Шаховский, Жура 2002, с. 35].

Алюзивний антропонім виконує одночасно анафоричну функцію, здійснюючи відсилання до первісного контексту ситуації або самого первинного денотату, катафоричну функцію, створюючи конотації для денотата в наявному тексті [Шаховский, Жура 2002, с. 65].

Семантичний клас алюзивних оцінних антропонімів є найпродуктивнішим, він охоплює 195 оцінних антропонімів (62,9% від загальної кількості одиниць вибірки).

Алюзивність власних назв пов'язана з тим, що ім'я ототожнюється з особливостями його носія або з певною ситуацією. Подібні імена стають широко відомими не тільки в певному культурно-мовному просторі, але і виходять за межі національних антропонімічних систем [Олійник 2001, с. 8].

Всесвітньо відомі алюзивні імена часто стають символічними власними іменами. Загадка в тексті алюзивного власного імені викликає ряд асоціацій, основною відправною точкою яких є початковий (буквальний) образ, відомий читачеві з певного літературного джерела. Саме тому для адекватного сприйняття інформації необхідно перш за все визначити це джерело (Рисунок 2.2).

Рисунок 2.2

Основні види алюзивних оцінних антропонімів

Грунтуючись на класифікацію за походженням виділяємо наступні види алюзивних оцінних антропонімів [Олійник 2001, с. 10]:

1. Історичні алюзивні оцінні антропоніми: *Rockefeller* (Рокфеллер) «багатство, благодійність» [CEDaT 2011, р. 89].

2. Літературні алюзивні оцінні антропоніми: *Simon Legree* [CEDaT 2011, р. 137] (Симон Легрі) – продавець «живим товаром», персонаж повісті Гарріет Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома» (1852 р.).

3. Біблійні алюзивні оцінні антропоніми: *Dorcас* (Доркас) – ім'я жінки-християнки в «Новому Завіті», яка шила одяг і роздавала її бідним – «благодійниця» [CEDaT 2011, p. 54].

На прикладі таблиці 2.5 розглянемо класифікацію алюзивних оцінних антропонімів. Всього було обрано 195 алюзивних оцінних антропонімів із загальної кількості 310 з таких словників, як:” Collins English Dictionary and Thesaurus”, “Oxford Dictionary of Nicknames,” DoELaC”, “Dictionary of English Surnames”,” Dictionary of First Names”, “TWDfFN” методом вибірки.

Таблиця 2.5

Класифікація алюзивних оцінних антропонімів за походженням

1	2	3	4
Семантичні групи алюзивних оцінних антропонімів за походженням	Кількість	%	Приклади
Історичні алюзивні оцінні антропоніми	69	35,4	<i>Monroe</i> (f, m) – асоціація з <i>Merily Monroe</i> (зірка кіно) і <i>James Monroe</i> (п'ятий президент США) [The Words worth Dictionary of First Names 1997, p. 150].

1	2	3	4
Літературні алюзивні оцінні антропоніми	66	33,8	<i>Frankenstein</i> (m) – герой роману «Франкенштейн, або сучасний Прометей» М. Шеллі; талановитий, але нещасний творець [The Words worth Dictionary of First Names 1997, p. 48].
Біблійні алюзивні оцінні антропоніми	60	30,8	<i>Philippina</i> (f) – грец. <i>philein</i> «любити» + <i>poine</i> «біль», ім'я символізує самокатування [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 152].
Всього	195	100	

За даними таблиці 2.5, найбільш продуктивною семантичною групою цього класу є група історичних алюзивних оцінних антропонімів, до якої увійшли 69 оцінний антропонім (35,4% від кількості одиниць цього класу). Група «літературні алюзивні оцінні антропоніми» менш численна, вона налічує 66 оцінних антропонімів (33,8%). Найменшою за обсягом є група «біблійні алюзивні оцінні антропоніми», яка представлена 60 оцінними антропонімами, що становить 30,8% від загальної кількості алюзивних оцінних антропонімів.

Знак оцінки алюзивних антропонімів визначався тільки з урахуванням культурно-історичного компоненту конотативного значення досліджуваних одиниць, тобто енциклопедичної інформації про відомих носіїв, закріпленої в

лексичному фоні на рівні узусу. Значить, в семантиці алюзивних оцінних антропонімів за характером оцінної кваліфікації переважає раціональний тип оцінки.

За характером оцінки фіксується значна перевага позитивно над негативно забарвленими алюзивними оцінними антропонімами, що становить 139 одиниць, 71,2% від загальної кількості одиниць класу і 56 одиниць, 28,8% відповідно. Цей факт пояснюється прагненням учасників мовного співтовариства зафіксувати в активному іменнику антропонімів, що зберігають асоціації з відомими історичними, літературними і біблійними носіями, обсяг національно-культурної інформації про яких співвідносяться з позитивним кінцем аксіологічної шкали.

Під історичними алюзивними оцінними антропонімами розуміються імена, які розвинули додаткові референтні конотації, які ґрунтуються на асоціаціях антропонімів з іменами відомих носіїв.

За ступенем популярності референта історичні алюзивні оцінні антропоніми класифікуємо на антропонімів загальної популярності і антропонімів, переважно відомих в англомовних країнах.

На прикладі таблиці 2.6 розглянемо семантичні підгрупи історичних алюзивних оцінних антропонімів.

Семантичні підгрупи історичних алюзивних оцінних антропонімів

Історичні алюзивні оцінні антропоніми	Кількість	%	Приклади
Соціально- політичні діячі	29	42	<i>Adolf (Adolph) (m), Rockefeller (m), Fulbright (m), Dwight (m), Diana (f)</i> [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 311].
Представники сфери естради, театру та кіно	17	24,7	<i>Mae (f), Madonna (f), Harvey (m), Elvis (m)</i> [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 499].
Представники сфери спорту	7	10,2	<i>Martina (f), Rocky (m), Jordan (m), Anna (f)</i> [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 577].
Відомі переважно в англомовних країнах	16	23,1	<i>William (m), Grace (m), Casey (m)</i> [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 744].
Всього	69	100	

За даними таблиці 2.6, в групі історичних алюзивних оцінних антропонімів значно переважають оцінні антропоніми загальної популярності. Серед загальновідомих алюзивних оцінних антропонімів самими численними є соціально-політичні діячі (29 оцінних антропонімів, 42%) і представників сфери естради, театру, кіно (17 оцінних антропонімів, 24,7%). Група алюзивних оцінних антропонімів представників сфери спорту (7 оцінних антропонімів, 10,2%) менш продуктивна. Окрему підгрупу формують алюзивні оцінні антропоніми, відомі переважно в англомовних країнах (16 оцінних антропонімів, 23,1%).

За характером оцінки значно переважають позитивно-оцінні антропоніми над негативно-оцінними. У семантичній структурі одиниць цієї групи спостерігається перевага оцінних антропонімів з раціональною оцінкою. У конотативному значенні історичних алюзивних оцінних антропонімів оцінка об'єднується з соціокультурним компонентом, тобто об'ємом інформації про відомих носіїв.

Семантична група літературних алюзивних оцінних антропонімів включає 66 одиниць, що становить 33,8% від загального обсягу одиниць класу. Вважаємо за доцільне розділити групу літературних алюзивних оцінних антропонімів на чотири семантичні підгрупи, як зображено у таблиці 2.7, за ознакою національною приналежністю літературних творів-джерел поповнення англійського національного антропонімікону: з англійської, американської, французької, античної літератури, міфології і легенд.

Семантичні підгрупи літературних алюзивних оцінних антропонімів

Літературні алюзивні оцінні антропоніми	Кількість	%	Приклади
Із англійської літератури	28	42,4	<i>Jefferson</i> (m), <i>Ernest</i> (m), <i>Irene</i> (f) [Dictionary of English Language and Culture 1992, p. 311].
Із американської літератури	20	30,3	<i>Jasper</i> (m), <i>Scarlet</i> (f), <i>Janette</i> (f) [Collins English Dictionary and Thesaurus 2011, p. 288].
Із французької літератури	10	15,2	<i>Carmen</i> (f), <i>Roland</i> (f), <i>Esmeralda</i> (f) [Collins English Dictionary and Thesaurus 2011, p. 137].
Із античної літератури, міфології та легенд	8	12,1	<i>Cynthia</i> (f), <i>Corinna</i> (f), <i>Cora</i> (f), <i>Lyssa</i> (f), <i>Morgan</i> (f), <i>Lancelot</i> (m) [Collins English Dictionary and Thesaurus 2011, p. 179].
Всього	66	100	

За даними таблиці 2.7, в кількісному співвідношенні центральними є підгрупи «алюзивних оцінних антропонімів» (28 оцінних антропонімів, 42,4% від кількості одиниць підгрупи) і «оцінні антропоніми з американської літератури» (20 оцінних антропонімів, 30,3%). Периферійними є підгрупи «оцінних антропонімів з французької літератури» (10 оцінних антропонімів, 15,2%) і «алюзивних оцінних антропонімів з античної літератури, міфології і легенд» (8 оцінних антропонімів, 12,1%).

За характером оцінки виявлено перевагу позитивно-оцінних антропонімів над негативно-оцінними. У семантичній структурі одиниць цієї групи спостерігається переважання оцінних антропонімів з раціональною оцінкою. У конотативному значенні літературних алюзивних оцінних антропонімів оцінка корелює з емоційним компонентом.

Семантична група біблійних алюзивних оцінних антропонімів представлена в дослідженні 60 одиницями, що становить 30,8% від загального обсягу семантичного класу. В традиції іменування християн біблійні імена популярні і улюблені. Біблійні імена охоплюють значну частину антропонімікону будь-якої мови, вони обслуговують християнський культурний простір і характеризуються моносемантичністю, тобто понятійний зміст і конотація цих імен однаково сприймаються носіями різних мов [Сысоева 2016, с. 77].

Пласт оцінних антропонімів біблійного походження можна розділити на дві групи: антропонімів з позитивним і негативним алюзивно-асоціативними полями, тобто з позитивною і негативною оцінкою. До першої групи одиниць були віднесені наступні імена: *Dorcus* (f) – ім'я жінки-християнки в Новому Завіті, яка шила одяг і роздавала її бідним, благодійниця; *Peter* (m) – апостол, найвідданіший учень Христа; *Simon* (m) – в Новому Завіті священик, *Simeon* (m) (Сімеон) – він благословив новонародженого Ісуса в храмі; жіноче ім'я *Madeleine* (f) [Hanks, Hodges 1996, p. 100], яке асоціюється з Марією Магдалиною, яка, зцілена Господом від злих духів, з почуттям подяки до нього всюди

супроводжувала Господа під час його земного життя та інші. Такі імена тривалий час користуються популярністю в англійській мові і є досить поширеними в англомовних країнах, що підтверджує їх позитивно-оцінну характеристику.

До негативно-оцінних належать імена, які ототожнюються з біблійними персонажами, відомими нелегкою долею або нехорошими вчинками. Так, ім'я *Delilah* (f) [Hanks, Hodges 1996, с. 71] асоціюється з біблійною героїнею, яка розповіла філістимлянам, що сила Самсона – в його волоссі, тим самим прирекла його на смерть. Біблією її вчинок трактується як зрада, а сама героїня символізує такі людські вади, як підступність, зрада. Яскравий, емоційно-оцінний компонент конотативного змісту антропонімів є основою для символізації і апелятивації. Ще одним прикладом імені з Біблії з яскравим негативно-асоціативним полем є антропонім *Mara* (f) [Hanks, Hodges 1996, с. 102] – ім'я, яке вибрала собі Ноомі після повернення з Віфлеєму, де вона овдовіла і стала бездітною. Подібні імена, як правило, непопулярні при виборі імені, однак можуть бути пріоритетними в індивідуальних ситуаціях.

За характером оцінки виявлено перевагу позитивно забарвлених біблійних антропонімів над негативно забарвленими. У семантичній структурі оцінних антропонімів біблійного походження спостерігається переважання оцінних антропонімів з раціональною оцінкою. Однак виділяємо незначну кількість оцінних антропонімів, які характеризуються раціонально-емоційним типом оцінки, що визначається дефініцією словникової статті і лексикографічним зазначенням того, що ім'я є застарілим. У значенні історичних алюзивних оцінних антропонімів оцінка об'єднується з експресивним і стилістичним компонентами конотації. [Сысоева 2016, с. 79].

Таким чином, нами були розглянуті алюзивні оцінні антропоніми. Дані типи антропонімів поділяються на три основні види: історичні, літературні та біблійні. Згідно з аналізом найбільшу частку складають алюзивні оцінні

антропоніми історичного характеру – 69 одиниць, на другому місце літературні – 66 одиниць та останніми є біблійні – 60 одиниць.

ВИСНОВКИ

Нами досліджено низка літературних та наукових праць, на основі яких сформульовано основні ідеї, результати та висновки магістерської роботи. На основі здійсненої роботи нами були отримані такі висновки.

Дослідивши уточнення основного поняття даного магістерського дослідження можна зазначити, що «антропоніміка» є одним з провідних розділів ономастики, який займається вивченням походження, розвитку, становлення і лінгво-психологічної структури імен власних. Антропоніміка – це вірний охоронець історії того чи іншого народу. Вона зберігає в собі пам'ять про події епох. Антропоніми стали формуватися завдяки розвитку світогляду того чи іншого народу. Перші знайомства починаються з імен. Ім'я – це код, завдяки якому ми отримуємо першу інформацію про людину, точніше, про її національність, віросповідання, звідси у нас формуються уявлення про його звичаї, культуру, звичаї та інші.

Проаналізувавши основні види антропонімів в сучасній англійській мові, можна зауважити, що питання класифікації є одним з найважчих та найважливіших для дослідників цієї сфери. Основними видами антропонімів є: репрезентативні (імена, що репрезентують національності, імена-символи національностей; імена, що позначають простих людей; імена-прізвиська; імена, які символізують професії); «загублені» імена та алюзивні (імена біблійних і міфологічних персонажів, які отримали широко відомі конотації; імена персонажів світової літератури та переносні значення власних назв).

Питанню класифікації антропонімів приділяли увагу такі науковці, як: І.Д. Єрмолович, Ю.М. Лотман та інші.

Схарактеризувавши категорію оцінки в сучасній лінгвістиці, можна зазначити, що під терміном «оцінка» розуміють комплексний феномен, властивий дискурсу, всю специфіку якого складно охопити і вивчити, оскільки вона не вкладається в рамки визначених лексичних та граматичних засобів в окремо взятій мові. В сучасній лінгвістиці основними видами оцінки антропонімів виділяють раціональну, емоційну і раціонально-емоційну.

Такий тип антропонімів, як оцінні передають важливу фонову культурно-історичну інформацію, яку необхідно знати лінгвістам, які вивчають англійську мову або культуру, і бажано знати тим батькам, які хочуть назвати дитину ім'ям з релевантною семантикою.

Виділивши структурну класифікацію антропонімів в англійській мові, ми прийшли до висновків, що результати словотворчого аналізу одиниць корпусу дослідження свідчать про можливість виділення двох основних структурних типів оцінних антропонімів: однотемних (простих і похідних) і двотемних. Кількісний аналіз основних структурних типів одиниць вказує на перевагу однотемних оцінних антропонімів над двотемними, що пояснюється структурною простотою і семантико-етимологічною прозорістю однотемних імен. Однотемні імена в основному за походженням прізвиська, вигадані (релігійні, містичні, ідеологічні). Однак вивчення тенденцій свідчить про зовсім протилежне ставлення мовних особистостей до однотемних і двотемних антропонімів. Можна говорити про оцінне зміщення в традиції іменування, оскільки до завершення давньоанглійського періоду однотемні (прості і похідні) оцінні антропоніми використовуються в якості особистих імен надзвичайно рідко, віддається перевага складним двотемним іменам. Однотемні імена вважалися низинними, звичайними; вони використовувалися тільки для реєстрації кріпаків; двотемними іменами називали зазвичай дітей в сім'ях вищого суспільства.

Визначивши особливості семантичної класифікації оцінних антропонімів в англійській мові можна зазначити, що оцінний антропонімікон англійської мови нараховує 310 мовних одиниць, які були виділені з урахуванням критеріїв відбору мовного матеріалу, і включає в себе сім класів оцінних антропонімів, сформованих на підставі ряду семантичних ознак. Найбільш продуктивними є алюзивні оцінні антропоніми і оцінні антропоніми з диференціальною семою «зовнішність». Менш продуктивними є семантичний клас «оцінних антропонімів, що вказують на рід діяльності і соціальний статус», класи «оцінних антропонімів сфери релігії», «оцінні антропоніми, що позначають риси характеру і особистісні якості» і «оцінні антропоніми з диференціальною семою «міжнаціональна ворожнеча». Периферійним є семантичний клас «оцінних антропонімів, з диференціальною семою «міжособистісні відносини».

Дослідивши позитивно-оцінні антропоніми (220 оцінних антропонімів) можна стверджувати, що вони становлять суттєвий пласт англійського антропонімікону.

Здійснивши аналіз особливостей семантичного класу алюзивних оцінних антропонімів, ми прийшли до висновку, що у досліджуваному антропоніміконі деякі семантичні класи неоднорідні. В межах семантичного класу «алюзивних оцінних антропонімів» найбільш продуктивною є група історичних оцінних антропонімів, меншою продуктивністю характеризується група літературних оцінних антропонімів, ще менш репрезентативною є група біблійних оцінних антропонімів. Перспектива подальших розвідок полягає у дослідженні функціонування оцінних антропонімів у різних типах дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антропонимы с положительным эмоционально-оценочным значением. URL:<https://vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/10138> (дата звернення: 15.11.2020).

2. Антропонимы как отражение взаимодействия языка и культурно-исторического контекста в жизни общества. URL:https://www.gramota.net/articles/issn_1997-2911_2017_9-2_46.pdf (дата звернення: 15.09.2020).

3. Антропоніми в сучасній українській публіцистиці. URL:<https://www.academia.edu> (дата звернення: 15.09.2020).

4. Анализ функциональных характеристик антропонимов как маркеров категории вторичности в англоязычном научно-техническом дискурсе. URL:<http://dnevniknauki.ru/images/publications/2017/11/philology/Konkova.pdf> (дата звернення: 15.11.2020).

5. Антропоним как знак в языке и речи (на примере антропонимического пространства английского языка). URL:<http://publishing-vak.ru/file/archive-philology-2015-4/2-kropacheva.pdf> (дата звернення: 15.09.2020).

6. Антропонимы : размышление о семантике. URL:<https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/23790/1/iurg-2001-20-09.pdf> (дата звернення: 15.09.2020).

7. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека : моногр. М. : Языки русской культуры, 1998. 896 с.

8. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека : моногр. М. : Языки русской культуры, 1999. 905 с

9. Ахманова О.С. Очерки по общей и русской лексикологии : моногр. М. : Либроком, 2009. 296 с.
10. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивногендерні аспекти : моногр. Донецьк. : ДонНУ, 2002. 362 с
11. Булыко А.Н. Большой словарь иноязычных слов: учеб. пособ. М. : «Мартин», 2004. 704 с.
12. Васильева Н.В. Собственное имя в мире текста : моногр. М. : Либроком, 2009. 224 с.
13. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура : моногр. М. : Высшая школа, 1990. 320 с
14. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография : избр. тр. М. : Наука, 1977. 310 с.
15. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки : учеб. пособ. М. : Едиториал УРСС, 2002. 261 с.
16. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки : учеб. пособ. М. : Либроком, 2009. 280 с.
17. Воронцова Т.А. Речевая агрессия: вторжение в коммуникативное пространство : моногр. Ижевск : Удмурт. ун-т, 2006. 252 с.
18. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования : учеб. пособ. М. : Либроком, 2009. 144 с.
19. Горбаневский М.В. Ономастика в художественной литературе : моногр. М. : Знание, 1988. 87 с.
20. Голикова Ж.А. Перевод с английского на русский. Learn to Translate by Translating from English into Russian: учеб. пособие. Иркутск : Изд-во ИрГТУ, 2012. 142 с.
21. Елмслев Л. Прологомены к теории языка : учеб. пособ. М. : КомКнига, 2006. 248 с.
22. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур : монография. М. : Р. Валент, 2001. 200 с.

23. Зайцева К.Б. Английская стилистическая ономастика. Тексты лекций : моногр. Одесса, 1973. 67 с.
24. Залевская А.А. Введение в психолингвистику : учеб. пособ. М.: РГГУ, 2007. 566 с
25. Зыкова И.В. Способы конструирования гендера в английской фразеологии : моногр. М. : УРСС, 2003. 232 с
26. Иванов А.О. Безэквивалентная лексика. Перевод. Язык. Культура : учеб. пособ. СПб : Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2006. 192 с.
27. Ивин А.А. Основания логики оценок : моногр. М. : Изд-во МГУ, 1970. 230 с
28. Исторический путь развития английских антропонимов. URL:<https://www.gramota.net/materials/2/2017/8-1/29.html> (дата звернення: 15.11.2020).
29. Ильченко О.М. Етикет англомовного наукового дискурсу : монографія. К. : ІВЦ «Політехніка», 2002. 288 с.
30. Карасик В.И., Красавский Н. А., Слышкин Г. Г. Лингвокультурная концептология : учеб. пособие. Волгоград: Парадигма, 2009. 116 с.
31. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс : моногр. М. : Гнозис, 2004. 390 с.
32. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность : учеб. пособ. М. : КомКнига, 2010. 264 с.
33. Карпенко О.Ю. Проблематика когнітивної ономастики : моногр. Одеса : Астропринт, 2006. 325 с.
34. Кисель О.В. Коннотативные аспекты семантики личных имен : дис. на кандидата филол. наук : 10.02.19. Челябинск, 2009. 183 с.
35. Кобякова І.К. Креативне конструювання вторинних утворень в англомовному дискурсі : моногр. Вінниця : Нова книга, 2007. 128 с.
36. Ковалев Г.Ф. Этнос и имя : моногр. Воронеж : ВГУ, 2003. 236 с.
37. Ковалев Г.Ф. Ономастические этюды : Писатель и имя : моногр. Воронеж : ВГУ, 2002. 275 с.

38. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2003. 464 с.
39. Круковер В.Л. Самые популярные имена мира : моногр. М. : АСТ, Сталкер, 2006. 416 с.
40. Кубрякова Е.С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира: учеб. пособ. М.: Просвещение, 2004. 560 с.
41. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту : підручник для вузів. Вінниця : Нова книга, 2004. 272 с.
42. Ларина Т.В. Категория вежливости и стиль коммуникации : Сопоставление английских и русских лингвокультурных традиций : учеб. пособ. М. : Языки славянских культур, 2009. 512 с.
43. Леонович О.А. В мире английских имен : учеб. пособ. М. : АСТ, Астрель, 2002. 160 с.
44. Леонович О.А. Очерки английской ономастики : пособие для преподавателей. М. : Интерпракс, 1994. 128с.
45. Лидин Р.А. Иностранные фамилии и личные имена. Практика транскрипции на русский язык : справочник. М. : Толмач, 2006. 480 с.
46. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. Структура художественного текста. Анализ поэтического текста : моногр. Санкт-Петербург : Азбука, Азбука-Аттикус, 2016. 704 с.
47. Лукаш Г.П. Актуальні питання української конотоніміки: моногр. Донецьк : ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2011. 438 с.
48. Лукин В.А. Художественный текст: Основы лингвистической теории и элементы анализа : учеб. пособ. М. : Изд-во «Ось-89», 1999. 192 с.
49. Макаров М.Л. Основы теории дискурса: учеб. пособ. М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
50. Маслова В.А. Лингвокультурология : учеб. пособ. М. : Академия, 2010. 208 с.

51. Маслова В.А. Homo Lingualis в культуре : моногр. М. : Гнозис, 2007. 320 с.
52. Митусова О.А. Английский для аспирантов: учеб. пособ. Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. 320 с.
53. Михайлов В.Н. Антология поэтонимологической мысли : моногр. Донецк : Юго-Восток, 2008. 418 с.
54. Михайлов Н.Н. Лингвострановедение Англии. English Cultural Studies : учеб. пособие для студ. филол. фак. и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2006. 208 с.
55. Михайлов Н.Н. Теория художественного текста : учеб. пос. для студ. филол. фак-тов высш. уч. Заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2006. 224 с.
56. Нахимова Е.А. Прецедентные имена в массовой коммуникации : моногр. Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун-т., 2007. 207 с.
57. Ненашева Т.А. Коннотативная семантика референтно однозначного имени: монография. Нижний Новгород : Высшая школа экономики. 2012. 153с.
58. Нестерова Н.М. Вторичность как онтологическое свойство перевода: моногр. Пермь : Академия, 2005. 203 с.
59. Никитин М.В. Основы лингвистической теории значения : учеб. пособ. М. : Либроком, 2009. 170 с.
60. Олійник Т.С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові : автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.04 К. : 2001. 14 с.
61. Особенности американской антропониимии. [URL:http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54473/20Serdiuk.pdf?sequence=1](http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54473/20Serdiuk.pdf?sequence=1)
(дата звернення: 15.09.2020).
62. Полюжин М.М. Курс лекцій з лінгвоісторіографії : навч. посіб. для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця : Фоліант, 2004. 272 с.

63. Попова З.Д., Стернин И. А. Лексическая система языка : учеб. пособ. М. : Либроком, 2011. 176 с.
64. Постникова О.А. Антропонимическая символика в англоязычной культуре : автореф. дис. канд. филол. наук : 10.02.04. Санкт-Петербург, 2009. 21 с.
65. Реформатский А.А. Введение в языковедение : учеб. пособ. М. : Аспект Пресс, 2011. 536 с.
66. Салимовский В.А. Жанры речи в функционально-стилистическом освещении (научный академический текст) : учеб. пособ. Пермь : Изд-во Пермского ун-та, 2002. 234 с.
67. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія : навч. посіб. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
68. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підруч. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
69. Семантичні особливості антропонімів. [URL:http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9317/Danvlenko_Semantichni_osoblyvosti_antroponimiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9317/Danvlenko_Semantichni_osoblyvosti_antroponimiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (дата звернення: 15.09.2020).
70. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище : методологія, архітектоніка, варіативність: моногр. К. : Академія, 2002. 392 с.
71. Сысоева Е.С. Оценочные антропонимы в английском языке и культуре : монография. Ростов-на-Дону: Издательство Южного федерального университета, 2016. 206 с.
72. Суперанская А.В. Общая терминология: терминологическая деятельность: учеб. пособ. М. : АСТА, 2008. 288 с.
73. Суперанская А.В. Общая терминология: Вопросы теории: учеб. пособ. М. : ЛИБРОКОМ, 2012. 248 с.
74. Суперанская А.В. Структура имени собственного : монограф. М. : Правда, 1976. 200с.

75. Суперанская А.В., Сталтмане В. Э., Подольская Н. В., Султанов А.Х. Теория и методика ономастических исследований : моногр. М. : Либроком, 2009. 258 с.

76. Супрун В.И. Ономастическое поле русского языка и его художественно-эстетический потенциал : моногр. Волгоград : Перемена, 2000. 172 с.

77. Телия В.Н. Типы языковых значений : моногр. М. : Наука, 1981. 239 с.

78. Чурсина И.С. Развитие антропонимикона английского языка (морфонологический и социокультурный аспекты) : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.04. Тула, 2002. 202 с.

79. Шаховский В.И., Жура В.В. Вопросы языкознания: учеб. пособ. М. : Изд. «Наука», 2002. 160 с.

80. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2010. 312с.

81. Bod R., Hay J., Jannedy S. Probabilistic Linguistics : monograph. London, England : The MIT Press, 2003. 451 p.

82. Bolinger D. Aspects of language : monograph. New York : Harcourt, Brace, Jovanovich, 1975. 682 p.

83. Chafe W. Meaning and structure of language : monograph. Chicago: Univ. of Chicago press, 1971. 360 p.

84. Culleton C.A. Names and Naming in Joyce : tutorial. Madison : Batsford, 1994. 148 p.

85. Dunkling L. The Guinness Book of Names : monograph. London, England : The MIT Press, 1993. 255 p.

86. Ehrlich E. What's in a Name? How Proper Names Became Everyday Words : monograph. New York : Henry Holt and Company, 1999. 238 p.

87. Joseph J.E. Language and Identity National, Ethnic, Religious : monograph. New York : Palgrave Macmillan, 2004. 268 p.

88. Lieberson S.F. A Matter of Taste: How Names, Fashions, and Culture Change : monograph. London: Yale University Press, 2000. 334 p.
89. Martin J.R., White P.R.R. Language of Evaluation: Appraisal in English, Palgrave Macmillan. 2005. 278 p.
90. Srensen H.S. The Meaning of Proper Names : tutorial. Copenhagen : G.E.C. Gad Publisher, 1996. 117 p.
91. Woodward K. Understanding Identity : monograph. London: Arnold, 2002. 184 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

92. Жеребило Т.В. Словарь лингвистических терминов. Назрань: ООО «Пилигрим», 2010. 488 с.
93. Лапина И., Маталина Е., Секачев Р., Троицкая Е., Хайбуллина Л., Ярина Н. Большой энциклопедический словарь. М. : АСТ, 2008. 1248 с.
94. Рум А. Р. У. Великобритания: лингвострановедческий словарь. М. : Рус. яз., 2000. 560 с.
95. Butler A., Thurston H.J., Attwater D. Butler's Lives of the Saints. Christian Classics, 1954. 954 p.
96. Crowder J. Guide to British and American Culture. J. Crowder. Oxford : University Press, 2001. 596 p.
97. CEDaT - Collins English Dictionary and Thesaurus. Harper Collins, 2011. 990 p.
98. Delahunty A. Oxford Dictionary of Nicknames. A. Delahunty. Oxford : Oxford University Press, 2003. 230 p.
99. DoELaC - Dictionary of English Language and Culture. L. : Longman, 1992. 1531 p.

100. Freedman T., Maclead I. TWDoFN - The Wordsworth Dictionary of First Names. Herefordshire : Wordsworth Editions LTD, 1997. 254 p.

101. Hanks P., Hodges F. A Dictionary of First Names. Oxford, N.Y. : Oxford University Press, 1996. 444 p.

102. Reaney P., Wilson R. Dictionary of English Surnames. London : Oxford University Press, 2006. 594 p.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as peculiarities of the anthroponyms.

The object of the work can be defined as the English evaluative anthroponyms.

The main aim of the paper consists in analyzing the structural and semantic features of such types of anthroponyms. It determined the accomplishment of such objectives as:

- to investigate the terms "anthroponymy" and "anthroponym" in the modern studies;
- to identify the principles of classification and types of anthroponyms in linguistics;
- to describe the category of evaluation in modern linguistics;
- to make a structural classification of anthroponyms in English;
- to analyze the semantic classification of evaluative anthroponyms in English;
- to develop the classification of evaluative anthroponyms according to the nature of evaluation;
- to study the semantic class of allusive evaluative anthroponyms.

The evaluative anthroponymicon of the English language has 310 linguistic units, which were selected taking into account the criteria of selection of linguistic material, and includes seven classes of evaluative anthroponyms formed on the basis of a number of semantic features.

The scientific novelty of the presented research lies in the integrated approach to the study of structural and semantic features of English evaluative anthroponyms and the study was conducted by using the latest developments in the field of English linguistics.

Key-words: *anthroponymy, evaluative anthroponyms, category of evaluation, allusive evaluative anthroponyms, structural classification of evaluative anthroponyms, semantic classification of evaluative anthroponyms*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Хомко Яна Михайлівна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова та література (англійська), адреса електронної пошти khomko yana1@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Структурно-семантичні особливості англійських оцінних антропонімів» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____